Edizione per l'estero — Inozemska izdaja
Leto LXXI | Štev. 114 a | V Ljubljani, v četrtek, 20. maja 1943-XXI | Spedizione in abbonamento postale - Poštnina plačana v gotovini | Prezzo - Cena L 0.80

Naročnina mesečno 18 Lir, za inozemstvo 31.50 Lir - nedeljska izdaja celoletno 34 Lir, za inozemstvo 65 Lir. Ček. rač. Ljubljana 10.650 za naročnino in 10.349 za inserate. Podružnica: Novo mesto.

SLOVENEC

Abbonamenti: Mese 18 Lire. Estero, mese 31.50 Lire. Edizione domenica, anno 34 Lire. Estero 65 Lire. C. C. P.: Lubiana 10.650 per gli abbonamenti, 10.349 per le inserzioni. Filiale: Novo mesto.

Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana. Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Lubiana. Telefon 4001—4005.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega izvora: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Bollettino No 1089

27 apparecchi nemici perduti

3 piroscafi nemici colpiti, uno dei quali probabilmente affondato

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunica:

Un convoglio in navigazione lungo le coste algerine è stato attaccato dai nostri aerosiluranti che colpivano tre piroscafi di grosso tonnellaggio: uno di questi da 10.000 tonnellate è da ritenere affondato.

Formazioni avversarie hanno effettuato azioni di mitragliamento su alcune località della Calabria e bombardato Porto Empedocle, Trapani e l'isola di Pantelleria.

I danni risultano di limitata importanza; non sono ancora segnalate le perdite.

Durante tali incursioni il nemico ha perduto, ad opera della caccia e delle artiglierie della difesa, 27 apparecchi, quattro a Porto Empedocle, quattordici a nord-ovest di Trapani e nove a Pantelleria.

Vojno poročilo št. 1089

27 sovražnih letal izgubljenih

3 sovražni parniki zadeti, en 10.000 tonski verjetno potopljen

Glavni Stan italijanskih Oboroženih Sil javlja:

Spremljava, ki je plula ob alžirskih obalah, je bila napadena od naših torpednih letal, katera so zadela 3 velike parnike, od katerih je bil 1 desettisočtonski verjetno potopljen.

Nasprotne letalske skupine so obstreljevale nekatere kraje v Calabriji in bombardirale Porto Empedocle, Trapani in otok Pantellerijo. Škoda je omejena. Izgube še niso ugotovljene.

Pri teh napadih je zgubil sovražnik 27 letal, ki so jih sestrelili lovci in obrambno topništvo: 4 nad Porto Empedocle, 14 severozahodno od Trapanija in 9 pri Pantelleriji.

Slavna dediščina Prve armade

Dnevno povelje načelnika glavnega stana vojske ob zaključku junaških bojev I. italijanske armade v Afriki

Rim, 19. maja. AS. List »Le forze armate« je objavil naslednje dnevno povelje z dne 13. maja.

»Po Ducejevem povelju je junaška prva armada danes prenehala z odporom. Potem ko jim je pošlo strelivo, hrana in pogonska olja po nadčloveškem boju, ki je bil v nekaterih pogledih bajen, so vojaki, preostali po številnih bitkah, morali kloniti pred veliko večjim številom nasprotnikov in orožja, a so vendar kljub nasprotujoči usodi blesteli v živi slavi našega orožja. Ni jih uklonil sovražnik; raztrgala jih je usoda, ki po daritveni žrtvi najboljših, potrjuje pravico do življenja narodov, ki verujejo v krepost žrtve.«

Preden se je vdal povelju, je junaški poveljnik armade, italijanski maršal Giovanni Messe svojim četam dal naslednjo poslanico:

»V trenutku ko nepremagana prva armada poslednjič dviguje svoje slavne zastave pred veliko večjo sovražnikovo silo, izrekam poveljnikom, italijanskim in nemškim četam svojo gajeno zahvalo in najtoplejšo pohvalo. Zgodovinska dejanja prve armade bodo vedno ostala najsijajnejši dokaz hrabrosti in gorečnosti italijanskih ter nemških vojakov. Slava jim! Vzkliknite z menoj: Živela nesmrtna Italija! Živela Nemčija!«

Tako so prešla v zgodovino slavna dejanja v dolgem in trdem afriškem boju, ki se je vlekel 33 mesecev. Z zgodovinskim odporom, ki je zbudil občudovanje vsega sveta ter celo bahavega nasprotnika samega, se zaključuje stran njihove nevenljive slave prve italijanske armade. Čast padlim in preostalim, ki so se bojevali do zadnjega za čast njihovih zastav!

Zvesto so se držali povelja in gesla, ki so se mu v celoti posvetili, ker so bili prepričani, da bo po končanem obračunu krvave vojne njihov delež mnogo tehtal. Njihova žrtev ni in ne bo zaman. Drugim oddelkom vojske, ki se bodo naprej bojevale, zapušča prva armada dediščino slave, vere, ter zgled, ki dokazuje, kaj premorejo izkušenost in hrabrost poveljnikov, zagrizenost in junaštvo čet, kadar se odločijo, da se bodo upirali do skrajnih meja človeških moči. Ta stran svetlega junaštva, ki je znova posvetila našo pravico do afriške zemlje naj bo plodovit zgled, iz katerega naj naši veterani črpajo pravičen ponos na preteklost in svečano obvezo za bodočnost. Mladi vojaki pa naj se učijo krepostne žrtve, temeljitega čuta do dolžnosti in možate trdnosti v odločitvah. V sedanji uri, ki jo preživljamo, ni meja v dolžnostih za nikogar. Za vse je samo ena naloga: krepiti voljo za boj z vero do zmage.«

Nemško poročilo o junaštvu I. armade v Tunisu

Berlin, 19. maja. AS. Nemška poročevalska agencija DNB poveličuje junaštvo, ki ga je prva italijanska armada pod vodstvom maršala Messeja pokazala v Tunisu. Prva italijanska armada, katero je 13. maja zaradi njenega junaškega vedenja navajalo italijansko vojno poročilo, je prenehala s svojim srditim odporom proti nepretrganim osredotočenim napadom nadmočnih angleško-amerikanskih sil šele tedaj, ko je dobila takšen ukaz od Duceja. Ko se je 24. oktobra 1942 pri El Alameinu začela odločilna borba za Afriko, so se morali italijanski in nemški vojaki, uvrščeni v to armado, tesno drug ob drugem upirati naraščajočemu pritisku nasprotnikovih sil. Branili so vsako svojo postojansko skozi vsa obdobja bojev v smeri zahoda, se dolge dneve upirali nasprotnikovemu pritisku in onemogočili britanske obkoljevalne poskuse, dokler se ni osnim silam posrečilo odpreti si pot do Tunisa. Tu je imela prva italijanska armada nalogo držati južni odsek in ga trdno tudi branila, navzlic ponovnim vdornim poskusom osme britanske armade, ki je ob svojih neštetih napadih bodisi pri Takruni ali pa Emfidevilleu imela težke izgube. Ko se je precej kazneje Britancem zaradi njihove premoči posrečilo predreti osrednji del tuniškega bojišča, je angleško poveljstvo lahko poslalo na sever nove močne sile, ki so za hrbtom napadle italijansko armado, dočim se je general Messe še vedno trdo upiral čelnim napadom osme britanske armade. Čeprav se je 11. in 12. maja silovitost bojev še stalno povečavala, je general Messe napade še vedno odbijal. Položaj prve armade, katere strelivo je počasi pohajalo, je postal tako nevzdržen. Kljub temu pa je bil general trdno odločen, da bo odklonil sleherni poziv na vdajo, v kateri ne bi bilo dano zagotovilo, da bodo vojski ohranjene vse vojaške časti. Tedaj je prišel Ducejev ukaz, naj se odpor ustavi. Pa kljub temu so se vojaki prve armade borili prav do zadnjega naboja. Tako se je končala borba, ki se je začela pred šestimi meseci pri Alameinu, borba, ki je pridobila dragocen čas za nov razvoj vojne. Čustva, ki prevevajo italijansko ljudstvo ob veličastnem prispevku njegove prve armade, katere poveljnik je bil imenovan za italijanskega maršala, so dobila svoj izraz v italijanskem uradnem poročilu 13. maja. Tako končuje DNB.

Sovjetski napadi zavrnjeni

Nemški protiletalski topovi so doslej sestrelili 10.000 sovražnih letal

Tudi preteklo noč je bil napaden London

Hitlerjev glavni stan, 19. maja. Nemško vrhovno poveljstvo objavlja:

Na vzhodnem odseku kubanjskega predmostja in na prostoru pri Izjumu so Sovjeti z oklepnimi vozovi in s podporo bojnih letalcev po močni topniški pripravi napadli nemške postojanke. Bili so v protisunku vrženi nazaj. Pri tem je izgubil sovražnik samo na odseku ene divizije ob kubanjskem predmostju 15 oklepnih voz.

Na obalnem področju Sicilije, ob Rokavskem prelivu in ob obali Atlantika so včeraj nemški lovci in protiletalsko topništvo ter zaščitne edinice vojne mornarice sestrelili vsega 25 sovražnih letal, med njimi številne težke bombnike.

Tudi preteklo noč so bili vojaški cilji v prostoru Londona obmetani z bombami težkega kalibra. Eno letalo se ni vrnilo.

Protiletalsko topništvo poroča, da je sestrelilo 10.000. sovražno letalo od začetka vojne.

Pariz, 19. maja. AS. Angleško-ameriško letalstvo je v sredi dneva napadlo mesto Bordeaux. Središče mesta so opustošile bombe. Bilo je 200 mrtvih in 300 ranjenih. Čeprav so oblasti takoj prišle na pomoč, je mnogo žrtev še pokopanih pod razvalinami. Boje se, da je število mrtvih še večje.

Berlin, 19. maja. AS. Od 19 angleških letal, ki so včeraj zjutraj nameravala napasti nemško letališče na izlivu Somme, je bilo 6 sestreljenih v zagrizenih letalskih bojih. Vsa nemška letala so se vrnila. Med nasprotnikovimi lovskimi letali so bila tudi letala tipa »Thyphoen«.

Japonska moč naraščа zlasti v zraku

Šanghaj, 18. maja. AS. Tukajšnji vojaški krogi pripominjajo, da vojaški dogodki na bojiščih v Vzhodni Aziji zadnje čase dokazujejo naraščanje japonske moči zlasti v zraku. Japonske armade so začele z uspešno istočasno ofenzivo proti Čungkingu, Indiji in Avstraliji. Njihov cilj je utrditev celotne obrambne črte od severne Birme preko Malajskega polotoka, zahodne Indije, Nove Gvineje ter otokov Južnega morja, ki so v japonski posesti. Iz te obrambne črte bo lahko Japonska v primernem trenutku izvedla mogočno ofenzivo proti določenim ciljem. Tukajšnji vojaški krogi so tudi mnenja, da položaj Čungkinga, Indije in Avstralije ni bil nikdar tako negotov kakor sedaj. Japonska poletna ofenziva je zadala že težke udarce Čangkajškovim silam v Šansiju, Hunanu in Honanu. Čungkinški zunanji minister je moral znova prositi Roosevelta za pomoč, ki je za njegovo državo nujno potrebna. Toda Čungking je ostal sam. Ničesar ne more dobiti. Pomoč lahko pride le preko Tibeta. Na indijskih mejah se je nevarnost povečala. Po porazu severno od Akiaba se je ponesrečil angleški načrt zavzeti Indijo, in angleške sile so se morale umakniti v glavno oporišče Budhidaung, pa tudi ta je padel. Prav nič na boljšem ni Avstralija. Njene obale so nezadostno zavarovane in Avstralija je skoro čisto izolirana zaradi japonske letalske in pomorske blokade.

USA se boje japonskega udara na Panamski prekop

Buenos Aires, 18. maja. AS. V Združenih državah je bil sprejet zakon, ki pooblašča ameriške čete, da smejo zasesti strateško važne točke v Panamskem prelivu. Ameriške čete se sicer že nahajajo na tem odseku, zdi pa se, da se boje nenadnega japonskega udarca.

London je imel 7 letalskih alarmov

Na vzhodu se na obeh straneh pripravljajo za nove boje

Berlin, 19. maja. Prejšnjo noč je imel London zopet velik letalski napad. V presledku 5 ur so nemški bombniki krožili tako nad industrijsko okolico, kakor tudi nad središčem mesta in ga bombardirali. Reuter sam priznava, da je škoda precejšna. Ali je morda to že začetek velikih nemških napadov? To se še ne more reči, gotovo pa so bili ti napadi na London večji kakor so jih Angleži sami pričakovali. Nemški bombniki so napadli London dve noči zaporedoma, in sicer so izvedli skupno sedem napadov. Zgubili pa so le dve letali. Vsi vedo, da ima London eno najmočnejših protiletalskih obramb na svetu in je res čudno, kako so mogli nemški bombniki tako dolgo krožiti nad svojimi cilji, pa so imeli tako izredno malenkostne izgube. Ne sme se namreč pozabiti, da angleško letalstvo plača vsak svoj napad na Berlin ali na druga velika nemška mesta s povprečno izgubo 20 do 40 letal. Nemški listi pravijo, da uporabljajo nemški letalci novo napadalno taktiko, ne povedo pa, v čem obstoja.

Drug pomemben letalski napad so izvedli nemški bombniki novega tipa »Heinkel« na ladjedelnice v Bristolskem kanalu.

Tudi z vzhodnega bojišča poročajo o živahnem letalskem delovanju. Nemški listi pripisujejo velik pomen stavku, ki ga je 17. maja prvič objavilo nemško vojno poročilo in ki se glasi: »Sistematično uničevanje sovražnih vojaških naprav v zaledju.« Nemško poveljstvo že dolgo ni tako govorilo in kadar so bile v nemških poročilih take ali podobne besede, so bile vedno napoved velikih bojev.

Sovjeti s svoje strani poročajo, da so opazili veliko zbiranje nemških čet v pokrajini med Bjelgorodom in Kurskom. Spominjamo se še, da so pred dvemi meseci tukaj boji prenehali ne zaradi sovražnega odpora, marveč zaradi blata. Zato ni nič čudnega, če se bo prvi napad začel ob zgornjem Donu.

Iz Berlina pa poročajo, da Sovjeti zbirajo veliko število oklepnih edinic pri Vjazmi. Dolge vrste tankov se vale po avtomobilski cesti, ki vodi iz Moskve proti Smolensku in na odseku pri Suhih Ničih je že prišlo do prvih napadov. Boljševiki so zbrali tudi vse človeške sile, s katerimi lahko razpolagajo, na leningrajskem odseku, nemško težko topništvo pa nepretrgano tolče po vojaških napravah v tem mestu in v Kronstadtu. (Le Ultime Notizie.)

Proslava dveletnice rimskih pogodb v Zagrebu

Poglavnik sprejel italijansko delegacijo

Zagreb, 19. maja. AS. Ob drugi obletnici podpisa rimskih paktov je sprejel Poglavnik v vladni palači italijansko delegacijo, v kateri so bili minister Casertano, general Re, narodni svetnik Balestra in člani odposlanstva fašistovske stranke. Italijanski minister v Zagrebu je imel nagovor, v katerem je naglasil Poglavnikovo prizadevanje za zagotovitev neodvisnosti hrvatske države ter živo zanimanje Italije za življenje in prospeh Hrvatske.

Poglavnik je v svojem odgovoru omenil, da izhaja prijateljstvo z Ducejem in fašistovsko Italijo iz tiste dobe, ko se je Hrvatska trdo borila za svojo neodvisnost in je potrebovala odkritega prijatelja. Nato je Poglavnik dodal, da so rimske pogodbe le zunanja oblika tega prijateljstva in je poveličeval italijanske vojake, ki se skupno s plemenitimi hrvatskimi sinovi borijo proti skupnemu sovražniku. Po končanih slovesnostih je Poglavnik v spremstvu italijanskega ministra pregledal revijo hrvatskih čet in četo Črnih srajc.

Mednarodni filmski kongres v Zagrebu

Zagreb, 19. maja. AS. Hrvatski minister Starčevič je odprl prvi mednarodni kongres za kratke filme. Zastopani so bili predstavniki Hrvatske, Italije, Nemčije, Bolgarije, Romunije in Slovaške.

Sovražnik je na zmotni poti

Helsinki, 19. maja. AS. Karelijski list »Karjala« z žgočimi besedami žigosa divjaško besnenje angleško-ameriškega letalstva nad italijanskimi mesti, ki za sovražnika niso nikak vojaški cilj. To ravnanje, ki ga v odnošajih med civiliziranimi narodi ni mogoče opravičiti, nadaljuje list, ima za posledico uničenje umetnostnih spomenikov, povzroča žrtve med nezavarovanim civilnim prebivalstvom, zlasti med ženskami in otroki. Če pa misli sovražnik s tem omajati odpor italijanskega ljudstva, si je izbral zmotno pot, kajti Italija je že dala možat in krepak odgovor na to nesramno upanje.

Švedski glas o sovjetski politiki

Stockholm, 18. maja. AS. Nek švedski list je takole označil sovjetsko politiko: Sovjetska Rusija je, kadar ji kaže, prijateljica, potem pa te, kadar ji zopet kaže, zabode v hrbet. Tak primer je bil s Poljsko. Najprej prijateljstvo, potem sovjetski napad, nato zopet prijateljstvo in zdaj končno sunek v hrbet. (Radionazionale.)

Živčna vojna proti Italiji ne bo rodila uspeha

Stokholm, 19. maja AS. Rimski dopisnik lista »Dagens Nyheter« piše, da italijansko ljudstvo popolnoma mirno zasleduje propagandno gonjo, ki jo vodijo Angleži in Amerikanci proti njemu. Senzacionalna poročila zadnjih dni, kakor poročilo o ustanovitvi nove vojaške vlade itd. so zbudili v italijanski javnosti čustva mučnega pomilovanja, katerega zlasti zavezniški propagandisti ne morejo biti veseli. Hoteli so začeti živčno vojno proti Italiji, nadaljuje časnikar, toda to se jim je popolnoma ponesrečilo.

Judje — očetje napadov na civilno prebivalstvo

Berlin, 19. maja. AS. V noči na 17. maj so britanski bombniki napadli in poškodovali, kakor je to povedalo že nemško uradno vojno poročilo, dve dolinski zapori. Civilno prebivalstvo je imelo silno hude izgube. Agencija DNB omenja, da je britanska agencija Reuter pred nekaj dnevi povedala, da je njen bivši berlinski dopisnik Betany izjavil, da so te vrste predlog sprožili judovski krogi v Londonu. DNB iz tega sklepa, da so teroristični napadi zadnjih dni nastali na pobudo judovstva.

Tekmovanje med Sovjeti in Amerikanci v Iranu

Ankara, 19. maja. AS. Iz Teherana poročajo, da so Sovjeti začeli v Iranu živahno delovati proti uveljavljanju Amerikancev v teh krajih. Da bi laže uspeli, so se skriti pod videz narodnega iranskega gibanja. Razni člani iranskega parlamenta so že zapeljani od boljševiške hinavščine in se z vsemi sredstvi upirajo koncesijam, katere daje vlada Angležem in Amerikancem.

Prelom med Moskvo in Poljsko - začetek nove sovjetske politike

Berlin, 19. maja. »Times« je imenoval pokolj v Katinu »satansko iznajdbo narodno-socialistične propagande«. Ugledna angleška revija »News Rewiew« pa je na predvečer Churchillovega odhoda v Washington objavila zanimiva razmotrivanja, ki posredno potrjujejo nemške trditve. List izhaja iz stališča, da pokolj v Katinu ni iznajdba, marveč boleča in tragična resnica, nato pa izjavlja, da je spor, ki je zaradi tega nastal med Moskvo in poljsko vlado ter posredno tudi med Moskvo in Anglijo, nenadoma navdahnil londonski vladi »strah pred mirom«, ker bi zmagovit mir rodil nova nerešljiva vprašanja. Kako naj Anglija obdrži svojo zagotovitev o nedotakljivosti poljskih meja iz leta 1939 ter obenem prizna sovjetske zahteve po poljskem ozemlju? »To je prava zmešnjava,« vzklika angleški list. Zaradi katinskega primera je angleška vlada takoj stopila v stik z Washingtonom, ni pa mogla ozdraviti rusko-poljskega zloma. Treba je ugotoviti, da je prelom med Moskvo in Poljsko začetek nove sovjetske politike. Zaradi tega smatrajo v Berlinu, da je bil potreben nov sestanek med Churchillom in Rooseveltom, in zato ta sestanek nima zgolj vojaškega značaja. (»Il Piccolo«).

Tesna povezanost svetovnih bojišč

Rim, 19. maja. Vojaški kritik agencije Stefani opozarja mednarodno javnost na tesno medsebojno povezanost različnih svetovnih bojišč. Angloameriška propaganda ki poveličuje krajevno tuniško zmago, pozablja osnovno dejstvo, da so bojišča med seboj stráteško in tudi drugače tesno povezana in da je na vsak poraz in vsak uspeh treba gledati s celotnega stališča. Japonska zasedba važnega mesta Maugdaw in prihod Japoncev na indijsko mejo kakor tudi veliki japonski uspehi na Kitajskem so vplivali na posvete v Washingtonu. Znano Churchillovo in Rooseveltovo geslo »najprej Evropa, nato Azija« se da težje uresničiti, kakor so angleški in ameriški strategi pričakovali. Japonske zmage v Aziji so nakazale torej drugo smer. Na drugi strani pa so tudi v Tunisu nasprotniki videli, da ima Evropa še vedno velikansko vojaško silo, slonečo na nezlomljivi volji do odpora preko meja vseh možnosti. V Londonu in Washingtonu si več ne delajo utvar o solidnosti, moči in odločnosti osi, ki se hoče boriti do konca. Anglija ne more dopustiti, da bi velika japonska armada prodrla globoko v Indijo in razvijala neodvisno indijsko zastavo.

London in Washington se tudi zavedata nevarnosti vseazijskega političnega gibanja, ki ga goji Japonska in je zakoreninjeno med mnogimi azijskimi narodi. Vojaški urednik Stefanija se sprašuje, če imata Anglija in Amerika dovolj moči, da bi lahko nastopili dovolj naglo na azijskem bojišču, istočasno pa napadli evropsko trdnjavo ter pripominja, da se ne moreta istočasno zaplesti v boje na azijskih in evropskih bojiščih.

Kakšen bi bil položaj, če bi se morale angleške in ameriške kopenske, pomorske in letalske sile razdeliti na Azijo in Evropo? Kako bi podmornice trojne zveze preprečevale velike vojaške transporte Anglije in Združenih držav, kako moreta London in Washington porazdeliti svoje sile na Evropo in Azijo, ne da bi se izpostavila trdim udarcem in celo porazu? To so vprašanja, na katera mora odgovoriti sestanek v Washingtonu, in sicer točno. Vsaka velika napaka bi lahko pomenila izgubo vojne. Po uspehu v Tunisu sta London in Washington izjavila, da je takšna premoč potrebna tudi za druge uspehe. Toda kako bosta Churchill in Roosevelt mogla doseči to neobhodno premoč v Evropi in Aziji, ko pa imata gigantski evropski in japonski vojni stroj tako številne obrambne in napadalne možnosti?

Neskladja o bodoči zavezniški strategiji

Stockholm, 19. maja. »Newyork Times« piše, da imata vladi Združenih držav in Anglije različno stališče glede nadaljevanja vojne. Churchill je zatrdil, da mora biti Evropa tisto bojišče, kamor se morajo usmeriti vsa zavezniška prizadevanja. To mnenje podpira tudi angleški tisk. Istočasno, ko se nahaja Churchill v Washingtonu, pa se je začel ameriški napad na Aleute, kar je treba smatrati za začetek močnejših ameriških nastopov na Tihem morju. Dočim bi Churchill rad olajšal napore Rusije, pa Združene države vznemirjajo zadnji japonski uspehi na Kitajskem in bi zato rade pomagale Čungkingu. Pogovor med čungkinškim zunanjim ministrom Soongom in Rooseveltom je vsekakor v zvezi s sestankom v Washingtonu. Čungking je v velikih škripcih in zahteva, naj se temeljito izpremene v Casablanci izdelani načrti in naj dobi Čungking večjo pomoč.

Izvedelo se je, da sta Churchill in Roosevelt nadaljevala pogovore o splošni strategiji. Ko se ti pogovori nadaljujejo, pa angleško-ameriški tisk mnogo piše o tako imenovanih »novih zavezniških nastopih« proti osi. Tudi danes je Italija na prvem mestu: sovražna propaganda se trudi z dokazovanjem, da je po zasedbi Afrike treba misliti na napad na evropsko trdnjavo. Tisk in radio tako v Angliji kakor v Ameriki govorita o možnosti nastopa proti Italiji. Nobeden teh lahkomiselnih komentatorjev pa ne pove, s kakšnimi pomorskimi sredstvi bodo izvedli to pustolovščino in če je v resnici lahko priti preko Sredozemlja kakor je lahko čitati sovražne liste. Mrzel tuš za te ljudi je bila vsekakor izjava vrhovnega poveljnika angleško-ameriškega letalstva v francoski Severni Afriki, maršala Tednerja, ki je dejal dopisniku »United Press-a«, da zasedba Tunisa predstavlja le teoretično možnost prometa skozi Sredozemlje, dejanska plovba pa ni mogoča brez velikih izgub. Sovražni tisk je začel še z nekim novim predmetom. Amerika bi zelo rada potegnila v vojno Turčijo, da bi bil tako olajšan zavezniški napad na Balkan, ki je po izjavi lista »Newyork Times« »nemško zaledje za Rusijo.« (»Corriere della Sera«).

Prispevki za nemški Rdeči križ

Berlin, 19. maja. AS. To leto so prvič pobirali od hiše do hiše za nemški Rdeči križ. Po uradnih statistikah so nabrali na ta način 54,093.916 mark. V tem številu pa niso vštete zbirke po ulicah in trgih.

Strah pred nemško ofenzivo na vzhodu

Stockholm, 19. maja. AS. Kakor poročajo nekateri švedski dopisniki iz Londona, se tam vsak čas boje velike nemške ofenzive na vzhodnem bojišču. Nemška ofenziva bi se utegnila začeti proti Leningradu, Moskvi in Donečevi kotlini. Angleški vojaški veščaki poročajo o velikem zbiranju nemških sil na ruskem bojišču, katere je Nemčija zbrala ne ozirajoč se na grožnje o drugem bojišču, prihajajoče iz Londona in Washingtona. S skrbjo se sprašujejo v Londonu, kako se bodo mogli Rusi zoperstaviti temu velikanskemu nemškemu sunku. Najslabšo točko sovjetskega obrambnega in napadalnega sistema vidijo v sovjetskem slabotnem letalstvu.

Vremenska napoved, 20. maja (četrtek): pretežno jasno, podnevi poletna vročina (okrog 25 stopinj).

21. maja (petek): pretežno jasno, podnevi vroče in vetrovno.

Uspel nastop umetnice M. Favero

V torek zvečer je v Ljubljani v opernem gledališču gostovala znana odlična umetnica Mafalda Favero, ki je nastopila v vlogi Mimi v operi »La Boheme«. Za to predstavo je bilo po Ljubljani takoj ob objavi že izredno veliko zanimanje, saj je Mafalda Favero ena najbolj odličnih pevk, ki je tudi žela že največjo slavo na največjih in najbolj slavnih opernih gledališčih sveta. Gledališče je bilo za predstavo do zadnjega kotička razprodano, lože so bile še vse bolj polne kakor po navadi in ko je umetnica prvič stopila na oder v prvem dejanju, jo je že za pozdrav sprejel navdušen aplavz. Še večje navdušenje jo je nagradilo po prvi ariji. Vseskozi je rastlo navdušenje občinstva, ki tudi ob odmorih ni prestalo z navdušenim odobravanjem in mnogokrat klicalo umetnico pred zastor. Ob odmorih je umetnica prejela tudi več lepih šopkov krasnega cvetja. Vsa predstava je tako zajela občinstvo, da je pri odprtem odru z navdušenjem ploskalo ne samo prekrasnemu petju umetnice Mafalde Favero, ampak tudi drugim nositeljem pomembnejših vlog. Ob koncu predstave ni bilo ploskanja ne konca ne kraja, posebno in prisrčno presenečenje pa so umetnici pripravili njeni častilci, ko so jo pričakovali pri gledališkem izhodu ter ji tedaj, ko je zapustila gledališče, priredili prisrčne ovacije. Predstave so se udeležili eksc. Grazioli z gospo soprogo, eksc. Gambara in ostali odličniki.

Gostovanje igralske družine Renzo Ricci v Ljubljani

Znamenita italijanska igralska družina Renzo Ricci, bo gostovala v ljubljanski drami 24., 25. in 26. t. m. Podrobnosti bomo priobčili.

Gospodarstvo

Socialno zavarovanje v Italiji

Leta 1942. je Fašistični zavod za socialno zavarovanje izplačal naslednje dajatve v skupnem znesku 1582 milij. lir: za starostne in invalidne pokojnine 770, brezposelnih podpod 200, dajatve v zvezi z zavarovanjem proti jetiki 370, nakazila za povečanje števila porok in porodov 192 milij. lir. Za nezgodno zavarovanje je bilo izplačanih raznih dajatev 308 milij. lir.

Največji razmah pa je doseglo izplačevanje družinskih doklad. Leta 1935. jih je bilo izplačanih 164, 1936 241.36, 1937 590.1, 1938 734.4, 1939 779.17, 1940 1710.75, leta 1941. 4084 milij. in lani 5 milijard in pol. Po posameznih panogah so lani znašale družinske doklade: industrija 4850 milij., kmetijstvo 480 milij., trgovina 410 milij., denarni in zavarovalni zavodi 310 milij., svobodni poklici in umetniki 9 milij., vpoklicanci pod orožje 420 milij. in delavci v Nemčiji 175 milij. lir.

V bolezenskem zavarovanju so objavljeni naslednji podatki: kmetijstvo: zavarovanci (z družinskimi člani obenem) 6,915.557, prispevki 124.15 milij. lir, bolezenski primeri 900.000, dajatve 220 milij. lir. Industrija: zavarovanci 7,692.300, prispevki 900 milij. lir, primeri 1,840.000, dajatve 800 milij. lir. Trgovina: koristniki 858.803, prispevki 80 milij. lir, bolezenski primeri 180.000, dajatve 71 milij. lir. Denarni in zavarovalni zavodi: koristniki 376.075, prispevki 34.5 milij., primeri 88.054, dajatve 31.35 milij. lir. Za vse panoge so znašale podporne dajatve lani 1122 milij. lir.

V celoti vzeto je bilo lani koristnikom iz raznih oblik socialnega zavarovanja plačanih 9616 milijonov lir.

Mednarodni železniški blagovni promet

Dne 1. januarja 1943 je poteklo 50 let, odkar je stopil v veljavo prvi mednarodni sporazum o železniškem prometu na švicarsko iniciativo. Na prvi tozadevni konferenci so sodelovali Italija, Nemčija, Avstroogrska, Francija, Švica, Belgija, Holandija, Luksemburg in Rusija. Bila sta predložena dva načrta, švicarski in nemški. Druga konferenca je bila leta 1881., tretja pa leta 1886., ko je bil dosežen dokončni sporazum o načrtu.

Sporazum je stopil v veljavo dne 1. januarja leta 1893. Sporazum se je dobro obnesel v praksi, čeprav se nekatere njegove institucije niso oživotvorile, n. pr. ustanovitev mednarodnega razsodišča za spore. Vedno več evropskih držav je pristopilo k temu sporazumu. Izstopila pa je Sovjetska Rusija. Dolžina omrežja včlanjenih železniških uprav je narasla od 152.000 km v letu 1893. na 255.000 km v letu 1939.

Med prvo svetovno vojno sporazum ni funkcioniral, kot je bilo naravno, obnovljen pa je bil po vojni. Dne 1. maja 1923 se je sestala prva povojna konferenca na švicarsko iniciativo. Novi mednarodni sporazum je bil razširjen tudi na osebni promet in prtljažni promet. Stopil je v veljavo dne 1. oktobra 1928, vendar se je leta 1933. začelo delati na reviziji, ki je bila uveljavljena dne 1. oktobra 1938, ko je stopil v veljavo novi mednarodni sporazum.

Drobne gospodarske

Združenje trgovcev v Ljubljani. Pretekli teden je bila seja sveta Združenja trgovcev v Ljubljani, ki združuje od lanskega leta dalje ne samo vse trgovce v pokrajini, temveč tudi vse gostilničarje, peke, mesarje in slaščičarje. Iz predsedstvenega poročila je bilo razvidno, da je združenje lani uspešno delovalo in izvedlo več akcij v korist svojega članstva. Po predsedniškem poročilu je bil odobren računski zaključek Združenja obenem z bilanco za lansko leto in sicer na osnovi poročila nadzorstva.

Povišanje vsote vpisa blagajniških zapiskov na Hrvatskem. V dneh 10., 11. in 12. maja je bilo do slednjega dne opoldne podpiranih 1.100,148.000 kun novih državnih blagajniških zapiskov tako v Zagrebu kot v pokrajini. Zaradi tega je bila skupna vsota, do katere se smejo izdati novi državni zapiski, zvišana od 1 na 2 milijardi kun.

Iz srbskega gospodarstva. Tovarna papirja v Čačku je dosegla lani pri glavnici 10 milij. din 506.102 din čistega dobička, dočim je za 1941 znašala izguba 4.17 milij. din. — Poldijeklo, Beograd: glavnica 1 milij., izguba za 1942 24.349, 1941 dobiček 114.589 din. — Fuzionirali sta se Resavska kreditna in hranilna zadruga v Svilanjcu in Resavska banka v novo firmo: Resavska gospodarska zadruga, d. d. Svilajnac

Srbska zunanja trgovina. Že v prvih mesecih po aprilu leta 1941 je bila srbska zunanja trgovina reorganizirana in sta bila uvoz in izvoz vezana na dovoljenje posebnega urada za zunanjo trgovino. Srbija ima danes trgovinske sporazume z vsemi sosednimi deželami, deloma na osnovi prejšnjih bivših jugoslovanskih trgovinskih pogodb. Že v letu 1941 se je srbska zunanja trgovina lepo obnovila: uvoz je znašal 304 milij. din, izvoz pa 565 milij. din. V prvih 9 mesecih 1942 je znašal nadalje uvoz okoli 1 miljardo, dočim je znašal izvoz 992 milij. din. Nemčija je najvažnejši partner Srbije, 85% srbskega izvoza gre v Nemčijo, od koder pride 72% srbskega uvoza. V Nemčijo izvaža Srbija kovine, rude in kmetijske proizvode, dočim Nemčija dobavlja industrijske proizvode, zlasti za investicije v srbskem gospodarstvu. Železo dobiva Srbija iz Nemčije, ravnotako mesečno 30.000 ton premoga za državne železnice in rečno plovbo. Drugi največji partner je Italija, ki izvaža iz Srbije, sončnice, kože, rude in kovine. Nadalje je znatna trgovina z Grčijo in Hrvatsko. Italija dobavlja Srbiji tekstilije, žveplo, plutovino in kemične proizvode.

Reorganizacija trgovinskih zbornic in borz v Turčiji. V Turčiji so sedaj na novo organizirali gospodarske zbornice. Ustanovljene so bile tudi obrtniške zbornice, ki doslej niso obstojale in ki so nadomestile dosedanje skoraj srednjeveške cehovske organizacije obrtništva (esnafe). Članstvo v trgovinskih in obrtnih zbornicah je obvezno. Ministrstvo imenuje člane uprave in tudi glavnega tajnika, ki je neke vrste vladni nadzorstveni organ v zbornicah. Prispevki za zbornice ne smejo presegati obenem z vpisnino 1 promile vlož. glavnice.

Slovaško-hrvatska trgovinska pogajanja. V slovaškem zunanjem ministrstvu se pripravljajo na trgovinska pogajanja s Hrvatsko. Gre zlasti za uvedbo nekaterih carinskih olajšav v medsebojnem prometu.

DALE CARNEGIE 57

Kako si pridobiš prijateljev

Česa je ženska najbolj potrebna?

Že iz davnih časov je cvetje izraz ljubezni. Ne stane prav veliko in ob vrhuncu sezone ga lahko dobite skoraj na vsakem oglu. In vendar bi človek mislil, kako drago je cvetje, ko vidi, da mož tako malokdaj prinese ženi šopek narcis, ki vendar niso kakor orhideje drage, niti niso tako redke in jih je le laže dobiti kakor planinke, ki poganjajo na strmih in zasneženih Alpah.

Zakaj moramo čakati tako dolgo, da nam odpeljejo ženo na kliniko, kamor ji šele nesemo rože? Takoj kupite rož, podarite jih ji — in odprle se vam bodo oči.

Jurij Cohan kljub izredni zaposlenosti nikdar ni pozabil dvakrat dnevno telefonirati svoji materi. In vi morda mislite, da ji je imel vedno kaj posebnega povedati? Točno tako je! Še tako majhna pozornost dokaže osebi, ki vam je draga, da mislite nanjo, da jo želite osrečiti s kakšno prijaznostjo in da vam je njena sreča najbolj pri srcu izmed vseh stvari na tem svetu.

Ženske na primer polagajo silno važnost na rojstne in godovne dneve in na vse mogoče družinske praznike. Zakaj? To je vsekakor ena od večnih ženskih tajn. Moški lahko odlično prebije v miru in zadovoljstvu, spominjajoč se samo nekaterih važnejših obletnic, kakor odkritja Amerike, ženinega rojstnega dneva in obletnice poroke. Lahko bi prvo celo pozabil, a dober politik ne bi bil, če bi prezrl drugi dve!

Številne zakonske nesreče izhajajo prav iz tolikšnih majhnih neumnosti. Če bi se žena vedno spomnila in pozdravila moža, ko odhaja v službo, bi bilo manj ločitev zakonov! Robert Browning, čigar življenje z Elizabeto Barretovo je bilo ena sama visoka idilična pesem ljubezni, je bil čudovit mojster v malih pozornostih in poklonih, tako da je žena nekega dne pisala svojim sestram: »Sprašujem se, če morda ni on neke vrste novodobni angel.«

Vse premalo moških pravilno pojmuje pomen teh vsakodnevnih malenkosti. Življenje je sestavljeno iz majhnih stvari; blagor njim, ki jih ne jemljejo pravilno na znanje in jih ne cenijo, kakor bi jih morali! Izmed vseh zakonov, ki so se slabo končali, so le maloštevilni doživeli resnično tragedijo. »Ljubezen zamre zaradi tolikih neumnih malenkosti.« Spominjajte se tega stavka in premišljujte o njem! !Brž ko se vam bo ponudila prilika za kako malo prijazno dejanje, ga takoj izvršite; ne čakajte na jutri!

Naslednje pravilo za srečno družinsko življenje je torej:

Bodite radodarni z malimi prijaznostmi in naklonjenostmi do ljubljenih oseb!

Če želite biti srečni, ne pozabite biti vljudni!

Walter Damosch je spoznal svojo ženo, hčerko enega najslavnejših ameriških govornikov, v hiši Andreja Carnegiea, jo poročil in živela sta skupaj srečna in vsa blažena. In kje je skrivnost tolikšne sreče?

»Če bi vse žene znale biti tako vljudne s svojimi soprogi, kakor so s tujci,« pravi gospa Damosch, »bi se vse stvari lepše iztekle. Strupeni jeziki vedno odbijajo!«

Zarobljenost je rak, ki usmrti ljubezen. Vsi to vedo in splošno je znano, da smo zunaj svojega doma vedno bolj prijazni kakor pa doma.

Nikdar nam ne pade v glavo, da bi prekinili tujca v njegovem govorjenju in mu rekli: »Zakaj pa za vraga ponavljate to staro zgodbico? Nikdar vam ne bi padlo v glavo, da bi odprli pisma prijateljev ali da bi vtikali nos v njihove zasebne zadeve; besede graje in oštevanja hranimo zgolj za člane svoje družine, osebam, ki so nam najdražje in najbližje.

Čudna stvar je to, toda na žalost resnična! Edine osebe, ki nam zasolijo kakšno neprijetno ali krepko besedo, so prav naši sorodniki.

»Vljudnost,« pravi Henry Clay Risner, »je tista srčna krepost, ki nas privede do tega, da pozabimo vrt, ves v neredu, in občudujemo samo cvetlice, ki v tem vrtu poganjajo.«

Vljudnost je nujnost zakonskega življenja, kakor je olje nujno potrebno za vsak stroj.

Kadar se je Oliver Wendel Holmes čutil žalostnega in potrtega, je na vse načine skušal prikriti to razpoloženje svoji družini. Sam je lahko prenašal vso težo svojega slabega razpoloženja in ni mu padlo v glavo, da bi s tem moril še druge.

V splošnem pa takoj letimo domov in se doma sprostimo, če ne gre v uradu vse v redu in če nas je šef nahrulil.

Na Holandskem imajo to navado, da puščajo čevlje pred pragom, preden vstopijo v hišo. Ali ne bi mogli na prav isti način puščati pred vrati vse naše poslovne skrbi?

27

ZADNJA CARICA

Za velikim knezom Sergijem je bil Aleksandrov četrti brat veliki knez Pavel. Temu ni bilo podeljeno še nobeno važno mesto, ker je v tem času bil še premlad, da bi mogel stremeti po takem mestu; poveljstva pa, ki jih je prevzel pozneje v armadi, so pokazala, da ni imel prav nobene pozitivne sposobnosti. Bil je vdovec po neki grški princesi in njegova dva otroka, dečka in deklico, je vzgajal veliki knez Sergej v Moskvi. Velika kneginja Elizabeta jima je nadomestovala mater, ker ni imela lastnih otrok. Pozneje je morganatičen zakon velikega kneza Pavla povzročil škandal in prinesel nemalo sitnosti carju; vendar pa se ta ni mogel zaradi nobenega hujšega povoda pritoževati nad bratom.

Z velikim knezom Pavlom in njegovimi otroki se je končavalo potomstvo Aleksandra II. Naslednja stopnja v carski rodbini je pripadala Konstantinovi veji, ki je bil drugi sin Nikolaja I. To vejo je predstavljala predvsem stara velika kneginja Aleksandra Jožefovna, vdova po velikem knezu Konstantinu. Bila je popolnoma onemogla in ni nikdar zapuščala svojega bivališča, ter zato ni igrala nobene vloge v družbi. Nikdar se ni slišalo govoriti o njej, razen če je kateri izmed njenih zvestih po njenem posredovanju kaj prosil, kar je tudi takoj dobil. Njena hči je bila grška kraljica Olga, ki jo je vsa carska družina zelo ljubila. Izmed njenih treh sinov je bil najstarejši Nikolaj na pol blazen in so ga skrbno čuvali; Konstantin je bil predsednik Akademije znanosti in poveljnik vojnih šol; tretji, Dimitrij, je bil poveljnik uprave konjušnic, malopomembno mesto, ki mu ni dajalo možnosti, da bi postal znan. Kar se tiče velikega kneza Konstantina, njegovo predsedstvo Akademije znanosti nikakor ni bilo upravičeno zaradi kakršne koli njegove zaslužnosti na znanstvenem polju; bil pa je simpatičen in zelo izobražen človek, nadarjen pesnik, strasten ljubitelj leposlovja in predvsem gledališča. Njegova strast za gledališče je bila naravnost pretirana. Veliko važnost je polagal na lovorjeve vence, ki jih je prejemal kot igralec-diletant, in mnogi so se čudili, kako se more član carske družine kazati javno na odrih. Gotovo to ni bilo v skladu z nekdanjimi strogimi navadami in nikakor ni bilo všeč tistim, ki so se zavedali, da se je ugled dinastije že zamajal. Toda Konstantinova osebnost je bila simpatična, nobenega pretiravanja ni bilo v njegovi preprostosti, s katero je zavojeval vsa srca; najbolj so mu ljudje bili hvaležni, ker se ni udeleževal intrig drugih velikih knezov in ni kakor oni težil po oblasti. Njegovo zasebno življenje je bilo neoporečno. Imel je osem otrok, ki niso več nosili naslova velikih knezov, ampak samo knezov in niso nikdar dosegli kakega važnega mesta. Njihova mati, velika kneginja Mavrikijevna (rojena kneginja Sakseonska-Altenburška), je bila pravi tip dobre družinske matere in se ni brigala za nič drugega, kot za svoj dom, za svojega soproga in za svoje otroke. Ta srečna družina je bila vredna vsega spoštovanja, a ni mogla biti v nikako pomoč carski dvojici. Veliki knez je bil ves zatopljen v svoje leposlovne in gledališke posle, za katere se car ni mogel in ni hotel zanimati. Velika kneginja pa je kljub vsem svojim vzorom slovela kot dolgočasna in preveč malomeščanska. Carica je občevala z njo prisrčno, a nekoliko ironično in ni mogla v njej nikoli najti nikakega razumskega ali duhovnega stika. V verskem oziru je velika kneginja ostala protestantka in ni imela v sebi niti sence misticizma.

Za vejo Konstantinovičev je prišla veja Nikolajevičev, ki je izšla iz Nikolaja III., sina Nikolaja I. Nikolajeva vdova, stara velika kneginja Aleksandra Petrovna je postala redovnica z imenom Anastazija in je živela v nekem samostanu v Kijevu ter je za svet bila mrtva. Izmed njenih dveh sinov je starejši knez Nikolaj pozneje poveljeval ruski armadi med svetovno vojno in je umrl v pregnanstvu v Franciji. Že od mladih nog je zavzemal v carski družini eno izmed prvih mest. Njegov oče, veliki knez Nikolaj, je poveljeval ruski armadi v ruskoturški vojni in je do svoje smrti ohranil sloves kot zmagovit poveljnik, ki so ga njegovi vojaki ljubili. Mladi knez Nikolaj je zrastel v vojaškem okolju in je bil ves prežet vojaškega duha. Vojaška kariera je bila edina njegova težnja in vsi so ga smatrali kot bodočega velikega poveljnika. Ob času, ko je Nikolaj II. stopil na prestol, je dosegel stopnjo generala in car ga ni samo zelo ljubil, pač pa mu je izkazoval zelo veliko zaupanje zaradi njegovih vojaških sposobnosti. Samo to je zadostovalo, da je vzbudil v svojih bratrancih divjo nevoščljivost. Če hočemo ostati zvesti popolni nepristranosti, moramo priznati, da je bil izvrsten vojak, ki je strastno ljubil svoj poklic in se je prav v tem razlikoval od ostalih velikih knezov, ki so bili častniki samo zaradi pravice po rojstvu, nikakor pa ne po poklicu. Pozneje so njegove poveljniške sposobnosti postale dvomljive. Nočemo izražati nobene sodbe v tem oziru, brez dvoma pa je imel velike vojaške sposobnosti, a pogrešal je odgovarjajoče politične sposobnosti, ki pa so neločljive in nujno potrebne za velikega vojskovodjo. Veliki knez Nikolaj ni imel nikake državniške sposobnosti, kljub temu pa se je okoristil z vplivom, ki ga je imel na carja, da se je vmešaval v javne zadeve z nasveti, ki so se pozneje izkazali kot nevarni za državo, za carsko oblast in za carja samega.

Ko je Nikolaj II. stopil na prestol, je veliki knez bil še neporočen. Nekaj let pozneje se je poročil s snaho svojega brata velikega kneza Petra. Slednji je bil nepomembna osebnost, ki se nikdar ni pokazal družbi, niti pri svojih redkih obiskih v Petrogradu. Njegovo slabo zdravje ga je prisililo, da je živel povečini v krajih z milejšim podnebjem. Bil je torej za družbo v prestolnici skoraj tujec, prav tako kakor njegova soproga velika kneginja Milica, črnogorska princesa. Ob času, ko je Nikolaj II. postal car, sta veliki knez Peter in njegova žena začela živeti v poletnih mesecih v svojem gradu blizu Peterhofa. Jesenske mesece pa na Krimu v bližini Livadije. Kmalu je bilo opaziti, da se je velika kneginja Milica pogostokrat shajala z mlado carico in da je ta kazala precejšnje nagnjenje do nje, kakor tudi do njene sestre Stane, kneginje Leuchtenberške, ki jo je soprog zanemarjal in je bila skoraj neprestano v družbi svoje sestre.

»Zakon narave je tak . . .«

Ljubljana, 19. maja.

Kakor da bi bilo včeraj ali predvčerajšnjim, tako dobro se še spominjam razgovora, ki sta ga imela mlad fant in mlado dekle in ki sem mu, na žalost proti lastni želji, prisostvoval. Ne rečem, da me počasi snov ni začela zanimati, kajti nisem si mogel kaj, da ne bi počakal do konca in tako videl, do kakšnih zaključkov bosta prišla.

Bilo je seveda na promenadi, tam, kjer se srečajo vsi mogoči znanci in je največ umenj in vrvenja. Tako sta se tudi ta dva srečala, čisto slučajno. Morda sta bila znanca iz šole, morda soseda ali pa samo člana iste družbe. Skoraj najbolj verjetno bi bilo še slednje, ker sta bila oba dobro poučena o vseh novostih, zapletih in razpletih neke ožje družbe veselih ljudi.

»No, kako si pa zadnjič domov hodil?« je bilo prvo vprašanje. (Pripomniti moram, da je že precej časa preteklo od tega razgovora.) Fant se je seveda pohvalil, da ima ključ vežnih vrat in da je tako lahko nemoteno smuknil v svojo sobo. »Gorje bi pa bilo,« je nadaljeval, »če bi mi ključ vzeli; potem bi moral enostavno uporabljati vitrih, kar pa ni ravno priročno. A upam, da do tega ne bo prišlo.« — »Ti, ali si moreš misliti, kako dobro mnenje imajo naši o tebi: da si priden, da nič ne postopaš, da greš samo s starši ven. No, sem si mislila, ta jih je pa res dobro okoli prinesel. Škandal pa bo, če zvedo, da ob nedeljah namesto v kino, kamor ti dovolijo, hodiš čisto po drugih potih in z isto družbo. Kaj boš takrat naredil, mh?« »Ne, tega ne bodo nikoli zvedeli.« »Ti jih kar lepo še naprej tako za nos vleci, saj to je edino pametno in koristno v teh letih.«

Torej za nos vleči! Ta je lepa; saj se človek ne bi pritoževal, če bi fant vsaj že brado bril, a ko mu niti prvi mah še ni začel poganjati, pa res človeka razjezi. In tak zelenec potem hodi na različne družinske zabave, prijetne popoldanske zakuske in se uči tajno plesati, da bo nekoč presenetil starše z »velikim« odkritjem: glejte me, kako velik sem že!

Potem se bo na vse kriplje boril, da bi si osvojil prvo dekle in se tako pokazal ne samo v ožjem krogu, pač pa tudi na bolj prometnih krajih, kjer pač ni staršev. Postal bo važen in daljnogled bo rabil, da bo lahko našel tistega, ki stoji najbližje ob njegovem podnožju.

Zraven pa bo zganjal diplomata in se trudil, da bi si obdržal dobri glas, ki o njem kroži v bližnji in daljni soseski. In cela družba ga bo v tem podpirala; tako bodo vsem zavezali usta in nihče ne bo mogel niti besedice spregovoriti v napad in kratenje njegovega dostojanstva. Takšna družba vam je zmožna pregovoriti ne vem koga, da ji verjame, kakor da bi bile vse besede sveta resnica.

Je že res, da ima mladina veliko prednosti in da se ji veliko oprosti. S tem se popolnoma strinjam. A hkrati se mi zdi, da se tisti, ki imajo že neko nezapisano pravico do mladeniškega poleta, čutijo malce užaljene, da jim takšni novi ljudje jemljejo njihov življenjski prostor, hkrati pa škodujejo ugledu in privilegijem tistih, ki so že po letih, če ne že ravno po stopnji šolanja, nekako usposobljeni in potrjeni za mladeniške norčije in razigranosti. Včasih so ga mladi ljudje začeli »lomiti« na vseučilišču in nič prej; vse, kar je nižje od tega še zdavnaj ni poklicano, da se vzporeja s prvimi. Tudi za mlade bo prišel čas, ko se bodo lahko sprostili v dostojnih mejah, in naj zato počakajo ter ne pričenjajo prezgodaj, da se prekmalu ne bodo naveličali.

Zakon narave je pač tak in nič se ne da pomagati...

Spored prireditev v čast Materi božji

(Pod pokroviteljstvom našega vladike dr. Gr. Rožmana.)

Prireditve v čast Materi božji, s katerimi tekmuje zlasti naša mladina in ki dosegajo vedno višjo raven, tako po vsebini kakor po izvedbah, bodo zlasti sedaj h koncu maja dosegle svoj vrhunec in gotovo zaslužijo vso pozornost s strani občinstva ne glede na stan in izobrazbo. Mogočni bosta Marijanski akademiji, ki jih prirejajo — eno ljudske šole, drugo pa ljubljanske srednje šole. Tem se pridružujejo zlasti poudarka vredne predstave svetovno znanega misterija znamenitega francoskega pisatelja Paula Claudela »Marijino oznanjenje«, ki je ena najlepših katoliških pesnitev. V zagrebškem dramskem gledališču je pred leti dosegla velik uspeh.

Spored vseh prireditev je sledeč:

V nedeljo, 23. maja, ob 11 dopoldne **Marijanska akademija ljudskih šol** v veliki unionski dvorani.

V nedeljo, 23. maja, ob 7 zvečer premiera P. Claudelovega misterija »Marijino oznanjenje« v frančiškanskem gledališču.

V ponedeljek, 24. maja, ob 7 zvečer zborovska igra J. Boon: »Sv. Cecilija«, predvsem za matere in dekleta. V frančiškanskem gledališču.

V torek, 25. maja, ob 7 zvečer P. Claudelov misterij »Mar. oznanjenje« v franč. gledališču.

V sredo, 26. maja, ob 7 zvečer zborovska igra J. Boon: »Sv. Cecilija«, predvsem za matere in dekleta v franč. gledališču.

V četrtek, 27. maja, ob 7 zvečer P. Claudelov misterij »Mar. oznanjenje« v franč. gledališču.

V petek, 28. maja, ob 7 zvečer P. Claudelov misterij »Mar. oznanjenje« v franč. gledališču.

V nedeljo, 30. maja, ob 11 dopoldne **velika Marijanska akademija ljubljanskih srednjih šol v veliki unionski dvorani.** (Nekatere točke lepega, posebno izbranega sporeda bo izvajal mogočen pevski zbor, ki bo štel okr. 300 pevcev.)

V nedeljo, 30. maja, ob 7 zvečer P. Claudelov misterij »Mar. oznanjenje« v franč. gledališču.

Vstopnice za vse te predstave so že v predprodaji v trgovini Sfiligoj, Frančiškanska ulica 1. Zlasti tam, kjer bo organiziran obisk v skupinah, priporočamo, da si vstopnice pravočasno oskrbe.

Poleg gornjih bosta še dve Marijanski akademiji in sicer:

V petek, 28. maja, popoldne Marijanska akademija I. ženske realne gimnazije (Poljane) v Lichtenturnovem zavodu.

V nedeljo, 30. maja, popoldne Marijanska akademija I. ženske realne gimnazije (Poljane) v dvorani Lichtenturnovega zavoda.

Tudi ti dve akademiji bosta javni.

Kdaj bo vodstvo dramskega gledališča uvrstilo konec majnika na spored zaključno predstavo Gregorinove pasijonske drame »V času obiskanja«, bo še objavljeno. Premiera veličastne Sattnerjeve kompozicije »Vnebovzetje« bo v soboto, 22. t. m., v Operi.

Veliko truda in žrtev je vloženih v priprave na te prireditve. Prepričani pa smo, da bo Ljubljana s številnimi obiski vse to nagradila.

Škofijski pripravljalni odbor petih prvih sobot v Ljubljani.

Srednica pri Bogu

Po vsem svetu gre letos nekak val češčenja Matere božje. Po vseh katoliških deželah in pri katoliških narodih verniki opravljajo posvetitve Materi božji in se ji izročajo v varstvo. Redkokdaj je Cerkev zablestela v tolikšni pobožnosti do Srednice vseh milosti, kakor prav v sedanjem času. Morda je to nekako v načrtu božje Previdnosti. Ob vseh velikih prelomih v zgodovini najdemo na dnu večno tudi velike verske preobrazbe. Pobožnost do Matere božje pa je bila navadno zmeraj sestavni del prizadevanja za ta preporod.

Danes, ko se tudi pripravlja v hudih krčih nova doba, ima ta pobožnost še zlasti duhovno obnovitveni značaj. Ne moremo sicer reči, da je sedanje trpljenje, ki je pač nujno združeno z vsako vojno, le pač posledica naših grehov. Saj Bog dopušča, da trpe tudi dobri, kakor tudi pošilja svoje žarke enako na dobre kot na hudobne. Zato je napačno misliti, da bodo vojne grozote človeštvo spreobrnile, ko pa nas zgodovina nazorno uči, da so po navadi vojne prinesle prej padec nravne ravni, kakor pa nravni preporod.

Res pa je, da milost božja tem bogateje rosi na človeštvo, v čim večjih potrebah se človeštvo nahaja. Zdi se nam, da tudi v sedanjih časih božja milost skoraj vidno posega med ljudi in jih kliče k spreobrnjenju. Najvidnejši izraz tega delovanja je prav izreden odziv katoliških narodov pri češčenju Matere božje. — In v resnici je nebeška Kraljica tako blizu našemu zemskemu čustvovanju in našemu pojmovanju, da ni nič čudnega, če se je ljudje oklepajo s tolikim zaupanjem.

Naravno je tudi, da se verniki istočasno obračajo k njej ne samo v dušnih, temveč tudi v zemskih stiskah, in to tem bolj, čim večje so stiske, ki jih obdajajo. In to je popolnoma pravilno. Saj je Mati božja priprošnjica pri svojem Sinu tudi v teh stiskah, ki ljudem grene življenje in jim otežkočajo duhovni polet. Seveda je prvi pogoj, da se hočejo notranje spreobrniti.

In prav to je glavni in bistveni učinek vseh teh pobožnosti: notranja spreobrnitev. Malo bi pomagalo, če bi Mater božjo samo na zunaj častili, v svojem srcu pa ohranili vso trohnobo posvetnosti. Posvetitev pomeni očiščenje, prenovitev, ki mora imeti svoj notranji odmev, kakor je tudi zunanje razvidna. Tako se bodo srca ljudi res spreobrnila in se obrnila k Bogu. Nikakor ni s tem rečeno, da bo takrat konec vseh stisk, ki so predvsem posledica izvirnega greha. Toda ali ni res, da Bog čista srca rad usliši in jih rad reši tudi zemskega trpljenja?

Zanimanje za paradižnike na trgu

Ob sredah že nad sto let uvedeni tržni dan je bil v sedanjih dneh srednje živahen. Dobro je bil zaseden drugi zelenjadni otok za Vodnikovim spomenikom. Najprej nekoliko o branjevcih, ki na trgu prodajajo razno uvoženo blago. V sredo so nekateri prodajali pomaranče, ki so jih gospodinje dobro kupovale. Naprodaj je še vedno nekaj boba, uvoženega iz Italije. Tudi limone so bile v primerno izbiro. Cene povsod maksimalne.

Domača zelenjava je šla v dober kup. V manjši izbiri je bila v sredo naprodaj berivka, ki jo je bilo druge dneve kar na kupe. Vsa berivka je bila hitro pokupljena in so se trnovske prodajalke kmalu s praznimi dvokolnicami vračale domov. Berivka je sedaj po 3.70 lir kg. Okoli njih so se gospodinje drenjale. Vzdržale pa so red in disciplino. Tržni straži ni bilo potreba nikjer strožje nastopati. Glavnato solato pa hodijo nekatere gospodinje rajši kupovat kar tja v Trnovo.

Poleg krompirja in fižola so v mestu in okolici že vsadeni paradižniki na prostem. Nekateri gojitelji so vsadili do 10 in še več paradižnikovih sadik. Zanje pa vlada še veliko zanimanje, vendar so se ljudje z njimi že dobro preskrbeli. Zadnje dneve je začelo na trgu primanjkovati paradižnikovih sadik. V sredo so jih prodajale še nekatere Trnovčanke in Krakovčanke in nekaj ljublj .vrtnarjev. Te sadike so bile razmeroma hitro prodane. Za saditev paradižnikov na prostem pa je sedanji čas kar najprikladnejši. Poprej je bila še vedno velika nevarnost kake hude slane, ki je prav paradižnikom izredno kvarna.

Še nekaj o regratu! Že pred dnevi smo zapisali, da je na trgu prodajala neka ženska regrat in da so ga začeli nekateri vrtnarji umetno gojiti. Tudi v sredo je prinesla neka ženica, doma iz Kleč, veliko košaro lepega in izbranega regrata na prodaj. Cena 4 lire kg. Kakor je sama povedala, ga doma na vrtu lepo goje in hranijo tudi njega seme. Ker je bilo manj berivke in druge solate, so gospodinje segale tudi po regratu.

Naročajte »Slovenca«!

Ubita mlada zakonca

Ljubljana, 19. maja.

Dne 23. avgusta 1942 sta bila od banditov odpeljana Ciril Lipovec in njegova žena Hedvika. Ponoči so morilci najboljših slovenskih sinov in hčera udrli v njuno stanovanje na Rudniku pri Ljubljani. Odpeljana sta bila v gozd, stanovanje pa je bilo izropano. Odnesli so vse, razen pohištva in 20 mesecev starega sinčka. Kakor se je pozneje zvedelo, sta bila umorjena na najbolj krut način. Pobili so ju s koli in gorjačami. — Pokojni Ciril Lipovec je bil šele 25 let star. Bil je telovadni učitelj in je vedno pošteno deloval. Jasno pa je, da se ni mogel pridružiti banditskemu udejstvovanju. Zato so ga morilci obsodili na smrt in ga ubili. Doma je iz poštene in ugledne Lipovčeve družine. Njegova žena Hedvika, rojena Peček, je bila stara komaj 20 let. Pod srcem je že nosila otroka, pa vroča želja, da bi vzela svoje dete v roke, se ji ni izpolnila. Nekaj dni, preden je nameravala oditi v sanatorij ali v bolnišnico, so jo roparji odpeljali in jo ubili z nerojenim otrokom vred.

Pokojni Lipovčevi družini izrekamo nad toliko izgubo globoko sočutje.

Urugvaj mora uvažati meso. Urugvaj se nahaja trenutno v trgovinskih pogajanjih z Argentino, od katere skuša dobiti večje količine sladkorja in mesa, katerega je pred vojno Urugvaj izvažal v velikih količinah. To je posledica velike suše zadnjih mesecev, ki je povzročila, da so morali meseca marca uvesti racioniranje mesa. Manjkajo pa tudi prevozna sredstva. Zaenkrat je argentinska vlada dovolila izvozne olajšave za klavne prašiče, ki se izvažajo v Urugvaj.

Slab začetek čebelarske sezone

Ljubljana, 18. maja.

Medtem ko je bilo lani — po pet in več suhih čebelarskih letih — leto prav ugodno za čebelice in za njihove gospodarje, saj je bil pridelek res izdaten, pa so napovedi za letos kaj črnogledo. Vsaj začetek kaže tako. Za čebelarje je predvsem važna pomlad, zakaj čebelice potrebujejo predvsem pomladi hrane zase, ker po večini pozimi zelo štedijo z medom in tudi denaturiranim sladkorjem, ako jim ga čebelar da. Lani je bila pomlad za čebelice naravnost idealna. Vse drevje je šlo v cvetje in lepi dnevi so trajali prav dolgo, tako da so si čebelice temeljito opomogle čez trdo in ostro zimo. Tudi naši čebelarji so že predlanskim dobili iz Italije dovolj sladkorja, denaturiranega s česnom, tako da so mogli preskrbeti svoje čebelice. Lani je tudi lepo cvetela lipa, dalje ajda in izdatno je medila hoja, tako da je bil sladki zaklad, ki so ga čebelice nanosile v svoje panje, res velik.

Tudi lansko jesen so naši čebelarji dobili iz Italije za svoje čebelice dovolj denaturiranega sladkorja in k sreči je bila tudi zima precej mila, tako da so čebelne družine letos prav močne, toda kaj ko je premalo hrane zanje. Ne smemo seveda reči, da letošnja pomlad ne bi bila krasna, saj cvete vse, kar more. Samo drevje je letos sicer nekoliko šibkejše kakor lani in na primer nekatere sadne vrste, recimo nekatere jablane, letos sploh niso cvetele. To po lanskem razkošju v cvetju in sadu ni prav nič čudno. Tudi lepih dni je dovolj. Toda večina sadnega drevja in drugega cvetja je medilo prav tedaj, ko je bil dež ali pa hudo vetrovno. Čebelice torej niso mogle na pašo in cvetje se marsikdaj zaradi tega ni oprašilo. Zaradi tega neugodnega naključja bodo imeli škodo tako sadjarji kakor čebelarji.

Čebelarjem ostane še v glavno upanje v lipo, ajdo, v hojo in pa v razno poljsko cvetje. Bati pa se je, da bodo do tedaj čebelne družine precej oslabele.

Morda se utegne obrniti vsaj na bolje in so bo čebelarska sezona popravila, vendar take letine ne bo, kakor je bila lani.

Hrvatska deželna banka izkazuje za lansko leto 5.95 milij. kun čistega dobička in izplačuje 4% dividendo od 12. maja dalje. Dividenda je bruto 1.60, neto pa 1.20 kun za delnico.

Prva hrvatska štedionica v Zagrebu. Čisti dobiček znaša za lansko leto pri glavnici 95 milij. kun s prenosom vred 10.47 milij. kun. Bilančna vsota znaša 3.454.8 milij. kun.

St. Moritz v plačilnih težavah. Svetovno znano letovišče St. Moritz v švicarskem kantonu Graubünden je utrpelo največji izpad gostov zaradi vojne. Sedaj se je letoviška uprava morala odločiti, da zaprosi svoje upnike za začasni moratorij in znižanje obrestne mere. Gre za obligacijske upnike občine St. Moritz, katerih terjatve znašajo 7 milij. švicarskih frankov.

Z razstave v Jakopičevem paviljonu

Stane Kregar: Mija (olje).

KULTURNI OBZORNIK

Dr. Andrej Gosar: Eden je Gospod

(Odgovor na oceno.)

»Slovenec« 13. V. je objavil oceno, ki jo je napisal F. G. o Gosarjevi knjigi. Ta ocena izraža o njeni vsebini in metodi toliko pomislekov in takšne pripombe, da bi knjiga zaslužila, če bi bili očitki utemeljeni in pravilni, najmanj označbo, da je delo netočno, nezanesljivo, sumljivo in nevarno za katoliško mišljenje o božjem kraljestvu.

F. G. pravi, da Gosar določa »značaj in obseg božjega kraljestva... precej drugače, kakor to ugotavlja tradicionalna katoliška teologija«. Osnovno misel dela da je »teoretično pisec postavil nepravilno«. Trdi, da je pisatelju božje kraljestvo »zgolj notranje«, in sicer »ne samo po svojem bistvu in namenu, ampak tudi po sredstvih«, zaradi česar da je »v bistveni zmoti, ki so ji podlegli zlasti protestantje, tako Ritschl, Harnack in drugi«. Kritik navaja običajno pojmovanje božjega kraljestva v trojnem smislu (kot notranje duhovno kraljestvo, kot vidno in organizirano družbo in kot eshatološko kraljestvo v onostranstvu) ter nadaljuje: »Gosar dopušča samo prvi pomen in s tem brez dvoma bistveno napačno pojmuje njegov (božjega kraljestva) obseg in značaj.« Končno pravi, da je pisatelj svoja izvajanja »očividno črpal« iz literature gibanj, ki »pojmujejo Cerkev enostransko spiritualistično in ji odrekajo viden in socialni značaj«. Zato da je njegova »borba proti svetnim zamislim le preveč izraz napadov, ki so doma v protestantskem in pravoslavnem odporu proti katolicizmu...« Pisatelj da nasprotuje sam sebi, »pojmovanje božjega kraljestva ali v ožjem smislu Cerkve je... teoretično nepravilno in lahko marsikoga dovede do zmotnih zaključkov. Sicer praktično pisec teorijo popravlja, a vendarle bi se le kdo rajši oprijel teorije«. — Knjiga da je tudi nesodobna, zlasti za katoliško mladino.

Kaj je od vseh teh očitkov resničnega? Res je, da govori Gosar v svoji knjigi *predvsem* o božjem kraljestvu v prvem duhovnem smislu. To je pač namen njegovega dela in je prav tako opravičeno, kakor sme kdo drug razpravljati posebej o božjem kraljestvu v drugem pomenu, torej o vidni organizirani družbi ali pa o eshatološčnem božjem kraljestvu, da le ne zanika drugih pomenov in zveze med njimi. Res je tudi, da je božje kraljestvo v prvem pomenu že po svoji definiciji izrazito duhovno kraljestvo. Če torej pravi pisatelj v poglavju o duhovnem značaju božjega kraljestva, da je »notranje *duhovno* (podčrtano v knjigi), in sicer ne le po svojem bistvu in namenu, ampak tudi po sredstvih« (str. 19), ni s tem rekel prav nič preveč, zlasti nič takega, kar bi imelo kakršno koli zvezo z zmotami protestantov Ritschla in Harnacka. F. G.-jeva trditev, da je pisatelju božje kraljestvo zgolj notranje »tudi po namenu in sredstvih«, je kratko in malo izmišljena. Pač pravi Gosar pozneje v poglavju o obsegu, da je božje kraljestvo »po vsem svojem bistvu le notranje, duhovno kraljestvo«, toda tu ne govori o njegovem namenu in zlasti ne o sredstvih, ki jih za svoj namen uporablja. Zato bi bil ta stavek že sam zase popolnoma pravilen. V resnici pa ta trditev ne stoji osamljena, ampak je le stranski del stavka, ki govori o obsegu božjega kraljestva: »Prav zato, ker Kristusovo kraljestvo ni od tega sveta, ker ni navadna svetna oblast, ampak je po vsem svojem bistvu le notranje duhovno kraljestvo, *obsega vse notranje in vnanje, duhovno in telesno življenje, skratka ves duhovni in tvarni svet*« (str. 24, podčrtano v knjigi). Pravi smisel tega stavka je torej popolnoma drugačen kakor pa ga Fr. G. iz njega izvaja. F. G. je seveda navedel samo prvi postranski del stavka, drugi bistveni in podčrtani del pa je kratko in malo zamolčal. Potem pa očita, da Gosar pojmuje obseg božjega kraljestva »bistveno napačno«, kar naj pomeni, da ga omejuje zgolj na duhovno področje! Pri vsem tem pa je v knjigi še obširno citirana (str. 113—116) okrožnica Pija XI. »Quas primas«, v kateri papež opisuje žalostne posledice laicizma, ki je hotel izriniti vpliv Cerkve iz javnega in zasebnega življenja!

Prav tako nerazumljiva je trditev, da pisatelj dopušča »samo prvi«, to je duhovni pomen božjega kraljestva. Da to ni res, priča že opomba na strani 22—23, kjer govori o razmerju med božjim kraljestvom, »kakor tu o njem govorimo«, in Cerkvijo, o kateri pravi, da je »tisto središče, ki v njem in iz njega božje kraljestvo na zemlji živi in rase« (str. 23). V poglavju o življenju v Cerkvi, mističnem telesu Kristusovem, pa posebno poudarja, da je »vsakršna misel na prihod božjega kraljestva izven Cerkve izključena in brezplodna« (str. 81), kar očitno pomeni, da je Cerkev vnanja, vidna oblika ali organizacija božjega kraljestva na zemlji. Tudi božje kraljestvo v tretjem eshatološčnem pomenu knjiga omenja na str. 36—37, kjer pravi: »Treba samo pomisliti, kako živimo tu (v Cerkvi) vsi v Kristusu, kako smo po njem tako rekoč vsi eno, kako nas ta zveza po Kristusu združuje tudi z zveličanimi v eno samo božje občestvo...« Ali ni v vsem tem točno označeno in priznano tisto trojno pojmovanje božjega kraljestva, o katerem F. G. hoče pisatelja poučevati.

Enako čudna je F. G.-jeva trditev, kakor da pisatelj pojmuje cerkev »enostransko spiritualistično« in ji odreka »viden in socialni značaj«, ali vsaj, da je očividno črpal iz take literature, saj vendar govori izrečno o »vidni Kristusovi Cerkvi« (op. na str. 22) in ima o nji v knjigi celo poglavje (str. 80—84). Ne samo, da omenja Cerkev kot »organizacijsko ali recimo morda pravno ustanovo, za vodstvo in urejanje verskega življenja v smislu njegovih (Kristusovih) naukov«, marveč pravi izrecno, da je »vse to njena naloga in s tem tudi njena pravica in dolžnost« (str. 81). Dalje govori posebej o pomenu včlenitve »v občestvo Cerkve« ter sociološko razlaga, kako in zakaj zaživi človek v tej zvezi »novo, osebno in kolektivno življenje, polno prej neznanih čustev, pobud in sil...« (str. 83). Kako more torej F. G. trditi, da pisatelj kakor koli Cerkvi odreka »viden in socialni značaj«? In če pravi pisatelj dalje, da je »Cerkev na zemlji... družba kristjanov, takih, kakršni pač so, nekateri boljši, drugi slabši itd.« in da je »vsakršna zamisel o Cerkvi, ki ne računa s človeškim elementom v nji, zgrešena itd.« (str. 83), kje je tu vendar vsaj senca enostranskega spiritualizma? In končno, če trdi: »Pravi kristjan sprejema Cerkev, jo spoštuje in ljubi tako, kakršna je. V vseh časih in vsakršnih razmerah vidi v nji božjo ustanovo itd.« (str. 84), kje je tu kakšna zveza s protestantskim in pravoslavnim odporom proti katolicizmu?

Glede očitka nelogičnosti naj F. G. še enkrat prebere tista dva primera, ki jih sam navaja in skuša dognati, v čem naj bi bila Gosarjeva izvajanja nelogična. Seveda, če se iztrga v enem poglavju pol stavka, potem pa tako bistveno okrnjeno misel primerja bogvekje z neko drugo sorodno mislijo, ni težko najti dozdevne neskladnosti tudi tam, kjer je v resnici najlepše soglasje. Res pa bi mogli reči, da F. G. v svojem sestavku sam sebi nasprotuje. Tako n pr. v začetku pravi, da se je pisatelj »lotil vprašanja o božjem kraljestvu z nekoliko drugačne strani kakor je bilo to običajno do sedaj« in priznava, da je v knjigi »mnogo misli, ki se dajo s pridom uporabiti na sodobni čas«, na koncu pa govori, da je »sedanjost šla že precej mimo njegove tehnike in še bolj mimo načina problemov«, ki jih prikazuje. Trdi, da spada pisatelj s svojo »razpravo v preteklost ali polpreteklost«, kar pa zopet pobija s priznanjem, da utegne »razprava precej doprinesti k utrjevanju krščanske

Drobne novice

Koledar

Četrtek, 20. velikega travna: Bernardin Sienski, spoznavalec; Plavtila, sveta žena; Ivon, škof.

Petek, 21. velikega travna: Feliks Kantališki, spoznavalec; Andrej Bobola, mučenec.

Zgodovinski paberki

20. velikega travna:

l. 1809. je vrhovni komandant avstrijskih čet v Ljubljani **Dominik pl. Moitalle** pred bližajočimi se **Francozi** dal izprazniti **levi breg Ljubljanice** in postavil vojaštvo (cirka 2500 mož) na desnem bregu; mostov ni dal podreti, ampak samo zasesti. Pod večer tega dne so prišle po Tržaški cesti že francoske izvidnice. Francozi so se utaborili na Glincah in na Šišenskem vrhu ter zasedli tudi Št. Vid; po nerodnosti ljubljanskega poveljnika so se mogli vtihotapiti tudi v mesto. Poveljnik francoskih čet MacDonald, ki je stal z jedrom francoske armade na Vrhniki, si pri Ljubljani ni obetal hitrih in cenenih uspehov, tem manj, ker na svojem hitrem pohodu ni vozil s seboj težkih oblegovalnih topov. Toda zgodilo se je drugače. Ko pride zarana naslednjega dne francoski posredovalec v Ljubljano in zahteva pogovor s trdnjavskim poveljnikom, je bil Moitalle takoj pripravljen pogajati se. Zahtevi, da izroči mesto in Grad, sicer ni takoj ugodil, temveč je prosil za 24-urno premirje. Ko pa je zvedel, da se je posadka na Razdrtem morala vdati in da vsa Macdonaldova armada koraka proti Ljubljani, je kljub hudemu nasprotovanju častnikov hotel takoj kapitulirati, četudi bi se vkljub temu, da niso pravočasno utrdili Rožnika, mogel braniti. Kajti Francozi niso mogli čez Savo, ker je bil černuški most razdrt in tako tudi Ljubljane na severni strani niso mogli docela odrezati. Ker pa Moitalle ni pustil streljati, so mogli Francozi vseeno Ljubljano brž in popolnoma obkoliti. Ko je vrh tega še zvedel, da pripravljajo Francozi za 23. maj splošen napad na Grad, je pozval k sebi njihovega poveljnika, da se pogovori z njim v pogojih predaje. Major Jakardofsky je sicer hotel dati Moitellea zapreti, pa je bilo že prepozno. Tisti hip namreč, ko je francoski general odšel na Grad, so Francozi s klicem, da je kapitulacija sklenjena, vdrli v mesto in se pomešali med avstrijske vojake, ki so oplenili blagajne in dezertirali, da se ognejo ujetniškemu življenju. 23. maja zjutraj je položila vsa ostala posadka na Tržaški cesti svoje orožje pred Macdonalda.

Novi grobovi

✝ **V ljubljanski bolnišnici** je umrl gospod **dr. Ivan Širko,** svetnik deželnega sodišča in predstojnik okrajnega sodišča v Meliki. Pogreb bo v četrtek, 20. maja ob 5. popoldne v Metliki na pokopališče pri Sv. Roku. Naj mu sveti večna luč! Žalujočim naše iskreno sožalje!

Gostovanje primadone Mafalde Favero

Danes bo pela kot gost slovita italijanska umetnica, ki je znana po vseh večjih svetovnih odrih, partijo Cho-cho-sane v **»Madame Butterfly«.** Ostala zasedba je sledeča: Suzuki—Golobova, Kate—Stritarjeva, Pinkerton—Lipušček, Sharpless—Janko, Goro—Sladoljev, Yamadori—Dolničar, bonec—Lupša, komisar—Gregorin, uradnik—Škabar, mati—Škrjančeva. Dirigent: D. Žebre, režiser: C. Debevec, zborovodja: R. Simoniti, scenograf: A. Foriga.

•

— **Počasi prihajamo v poletje.** Kakor kažejo že stari vremenski zapiski, je navadno druga polovica majnika prav lepa, sončna in topla. Pojavlja se že poletna vročina in počasi prehajamo v poletje, do katerega nas po koledarju loči še dober mesec dni. V sredo, 19. t. m., ob 22.13 je nastopila polna luna. Po stoletnem koledarju je za prihodnje dni napovedano lepo vreme. Po Herschlu namreč je treba računati, da vlada lepo vreme takrat, kadar se izvrši lunina sprememba opolnoči ali pa nekaj ur pred odnosno po polnoči. Pričakujemo lahko, da bomo imeli še nekaj dni lepih in brez dežja, čeprav barometer lahno pada ter je v sredo zjutraj dosegel stanje 766.3 mm. V torek je bilo prav sončno in toplo. Nebo čisto in azurno. Bilo je prijetno za kopanje in sončenje. Temperaturni maksimum je bil +23° C. V sredo zjutraj minimum +5.6° C. Jutra so še vedno hladna. V sredo zjutraj je nad Barjem valovila visoka megla. Lani 19. maja je bil dosežen pravi temperaturni rekord. Bilo je izredno vroče in toplomer je v senci dosegel +31.6° C, zjutraj pa +10.6° C.

— **Češnje zore.** Po raznih vrtovih v Ljubljani in bližnji okolici so češnje že dozorele, a drugod lepo zore. Nasproti trgovine M. Legat na Miklošičevi cesti je češnja lepo dozorela. Tudi po vrtovih v Trnovem so češnje dozorele. Letos je letina za češnje srednje dobra. Nekakatera drevesa sploh niso obrodila, druga pa prinašajo srednji sadež. Kakor poročajo, so tudi češnjevi nasadi v krajih okoli Sostrega in Sv. Lovrenca letos prinesli srednjo letino.

— **Sadjar in vrtnar** je izšel v obliki zbornika, zato pa nudi tem več sadjarjem in vrtnarjem, pa tudi obdelovalcem vojnih vrtov. To vzorno strokovno glasilo ima zdaj novega urednika, znanega sadjarskega strokovnjaka Franca Kafola, sadjarskega nadzornika kmetijskega oddelka Visokega komisariata in podpredsednika Sadjarskega in vrtnarskega društva. V zadnji številki je predvsem počaščen spomin ustanovitelja »Sadjarja in vrtnarja«, predsednika Sadjarskega in vrtnarskega društva in dolgoletnega urednika sadjarskega in vrtnarskega glasila Martina Humeka, ki je umrl letos februarja meseca. List objavlja naslednje poučne članke, raprave in vesti: Zdravljenje poškodb na deblu in vejah; Važnost čebel za oploditev sadnega drevja; Puščanje; Boj jablanovemu molju, Zakaj je drevje nerodovitno; Odmiranje marelic; Daj — dam!; Da ne bo jeseni sadje črvivo; Letošnje »mišje leto«; Poletno cepljenje in očeslanje; nekaj o »gnusnih«, a koristnih živalih; Sadne sušilnice; Smotrna izraba malega vrta; Zatirajmo bramorja; Zatirajmo graharja po novem postopku; Pridelujmo več oljaric; Pridelovanje povrtnine pod drevjem; Vrtnarji naj ne pozabijo; Domače semenogojstvo: Čas tulipanov in mangolij; Lilije; Srčki; Uporaba bučnic; Špargelj je zopet tu; Vprašanja in odgovori; Drobiž; Društvene vesti in Vesti iz podružnic. Že iz tega je razvidno, da je zdaj vsaka številka »Sadjarja in vrtnarja« prava knjiga z dragoceno vsebino.

— **Za sončenje in proti sončnim opeklinam:** Tschamba Fii. Dobi se v vseh lekarnah, drogerijah in parfumerijah.

— **Nesreče na deželi.** Ivan Velkavrh, 58 letni podpreglednik finančne kontrole, je padel na glavni cesti s kolesa in si zlomil desno nogo. — Posestnikovo ženo, 43 letno Jožefo Žurgovo na Velikih Blokah, je popadel pes in jo ugriznil v desno nogo. Bila je pripeljana v bolnišnico, da ugotove, da-li izvira ugriz od steklini podvrženega psa. — Usnjarjevemu sinu, 6 letnemu Francetu Vidicu v Zalogu pri Ljubljani, je padel hlod na levo nogo in mu jo zlomil. — Slamoreznica je 3 letnemu tesarjevemu sinu Alojziju Pevcu v Št. Vidu pri Stični na Dolenjskem obrezala prste na levi roki. — Primožič Alojzij, 31 letni gozdni čuvaj na Krki, se je usekal pri sekanju drv v desno koleno. — Delavčeva hčerka, 18 letna Zvonimira Gabrielova na Brezovici pri Ljubljani, je padla in si zlomila levo roko.

Iz dela in življenja - od tu in tam

Iz Gorizije

Maj se skuša poboljšati. V našem zadnjem vremenskem poročilu smo na naslov toli opevanega majnika rabili težke očitke. Na žalost moramo naše poročilo še izpopolniti in povedati, da smo imeli v noči od nedelje na ponedeljek 10. maja prav hude nalive in je temperatura močno padla. Bistra hči planin, ki reže vso deželo od najvišjih vrhov do morja, je močno narasla in vsi njeni pritoki so zahrumeli. Gorski grebeni začenši z Matajurjem in tudi nižja pogorja so bila rahlo pobeljena. Ozračje se je ohladilo in zvečer je bilo treba zlezti v površnike. Naslednje dni se je pa zmaličeni maj vendarle poboljšal in nam prinesel sonce in toplino. Ukrotil je vse tri ledene može in tudi mrzlo Zofijo.

Inž. Anton Casasola ostane mestni župan. Izšel je kraljevi odlok, s katerim je naš dosedanji župan g. inž. Anton Casasola potrjen za župana za nadaljnjo štiriletno dobo. Za podžupana je imenovan g. inž. Al. Orzan; dosedanji podžupan g. komendator G. Morassi je bil pred nedolgim imenovan za predsednika dež. uprave.

Z Gorenjskega

Dr. Rainer pri koroških Slovencih. Kakor poroča »Völkischer Beobachter« iz Celovca, je pokrajinski vodja dr. Rainer pretekli petek obiskal področje z mešanim jezikom. V več krajih si je ogledal ustanove Stranke ter si je dal poročati od krajevnih voditeljev. V Žitari vasi se je posvetoval z okrožnim vodjo in s krajevnim skupinskim vodjo. Nadaljeval je pot preko Miklavčevega dvora v Železno Kapljo, kjer si je ogledal magistrat, stanovski urad in otroški vrtec. V okolici si je ogledal nekatere kraje. V Pliberku je bilo daljše posvetovanje o položaju, nakar je dr. Rainer prispel preko Velikovca nazaj v Celovec.

Okrožna gospodinjska šola v Kranju je dobila sedaj novo barako, ki bo za junij priredila pripravljalni gospodinjski tečaj za dekleta, stara 14 do 16 let. Prav tako bo šivalni tečaj za dekleta in žene tudi še prirejen v juniju.

V Litiji je bil sklican zbor prebivalstva. Govoril je okrožni vodja Pilz iz Kamnika. Izročeni sta bili priznavalni listini krajevni skupini in občini, ker sta se ti dve potrudili, da je pri zbirkah za zimsko pomoč prišla Litija na tretje mesto v kamniškem okrožju.

Smrtna kosa. V Kranju je umrl Franc Ovsenek mlajši, na Jesenicah-Savi pa je umrla Roza Zupan. Zapušča moža, hčerko in sina.

S Spodnjega Štajerskega

Posebno taborišče na glasbeni visoki šoli v Rogaški Slatini. Državna visoka šola za glasbeno vzgojo bo priredila za svoje učitelje in učence v dneh od 20. do 25. maja tretji tabor za glasbeno vzgojo v Rogaški Slatini. Kot gostje bodo predavali prof. dr. Hans Joahim Moser, referent v propagandnem ministrstvu, Georg Götsch, ravnatelj glasbenega doma v Frankfurtu ob Odri, ter ravnatelj konservatorija v Anversu, prof. Walter Weyler. S slednjim bo prispelo na tabor tudi 25 flamskih konservatoristov. Tabo bo s tem taborom poživljena že lani začeta kulturna izmenjava med nemško in flamsko delovno skupnostjo.

Lepa materinska proslava v Studencih pri Mariboru. V zvezi s proslavo materinskega dne v krajevni skupini Studenci pri Mariboru so razdelili materam 14 častnih križcev, in sicer dva zlata, 5 srebrnih in 7 bronastih.

Nabirka kosti v Celju. V sredo, 19. maja so učenci po vseh gospodinjstvih v Celju nabirali stare kosti. Časopisi poudarjajo važnost te nabirke in opozarjajo, naj prebivalstvo ne meče kosti med smeti ali v ogenj, ampak naj jih spravlja in oddaja šolarjem. Iz kosti se da pridobiti 8 do 10% industrijskih maščob. Iz teh maščob se največ izdeluje glicerin, ki ga uporabljajo zlasti kot sredstvo za preprečevanje zmrzovanja vode v motorjih, dalje stearin, ki gre največ za sveče, s katerimi razsvetljujejo vojaki zaklonišča.

Mariborska mladež je streljala z ostrimi naboji. V zvezi s pripravami za vojaško usposabljanje mladine je edinica nemške vojske priredila 12. maja na strelišču v Betnavi streljanje na ostro. Na to vajo so bile povabljene vse srednje in višje mariborske šole, kakor tudi šola mladinskih voditeljev v Betnavskem gradu. Spočetka so mladini razložili, kako se rokuje s puško, kako meri, kako popravi napake in podobno. Nato je začela mladež streljati zares. Vsi so bili z vsem srcem pri vajah, za najboljše strelce pa je bilo določenih 6 knjig za nagrade. Nagradi za najboljša strelca z betnavske šole za mladinske voditelje sta dobila mladinska voditelja Anton Mogel in Jožef Sevčnikar. Med drugimi mariborskimi šolskimi zavodi pa so prejeli nagrade obe učiteljišči in gimnazija. Prvo nagrado je dobil učiteljiščnik Helmut Vogel, drugo nagrado učiteljiščnik Viljem Vogel in četrto učiteljiščnik Herman Trummer. Tretjo nagrado pa Ivan Dutar iz Tegetthoffove gimnazije. Ob zaključku je bila mladina še posebej presenečena. Smela je poskusiti streljanje z lahko strojnico. Tudi tu so mladci pokazali, da imajo dobro oko in mirno roko. Časopis pristavlja, da je s tem streljanjem bila izpolnjena pač marsikomu že davna želja.

Taborišče mladinskih voditeljic iz trboveljskega okrožja. Zadnje tedne so bili na gradu Dvor pri Radečah pri Zid. mostu v mladinskem taborišču trije tečaji, katerih se je udeležilo vsega skupaj 80 mladinskih voditeljic in trboveljskega okrožja. Čez velikonočne praznike je bilo okrog 40 deklet, v začetku maja pa so prišla na tečaj dekleta, ki so čez dan poklicno zaposlena. Zadnji delopust pa so bile sklicane vse mladinske voditeljice, ki so poslušale važna predavanja o nemški mladinski vzgoji.

Odlikovan Kočevar. Podnarednik Ernst Staudacher, ki se bori že od začetka vojne na vzhodnem bojišču in je doma iz Stare Freže pri Koprivniku na Kočevskem, je bil odlikovan z vojnim zaslužnim križcem II. stopnje in z meči.

Poroke. V Braslovčah so se poročili tesarski pomočnik Pavel Rovšnik iz Podvrha pri Braslovčah in dninarica Marija Kočan iz Dornave; poljski delavec Anton Dobnik iz Podgore in poljska delavka Marija Rihter od Šmiklavža pri Novi Štifti.

S podstrešja je padla v klet. Pri Sv. Primožu nad Muto je padla 21 letna hčerka malega posestnika Pavla Vačovnik tako nesrečno, da je priletela s podstrešja v klet. Ko je delala na podstrešju, je stopila v odprtino, skozi katero vodijo stopnice na podstrešje. Strmoglavila je in nato zadela na ograjo, od katere se je odbila in padla naprej na stopnice v kleti. Z nevarnimi ranami in nalomljeno hrbtenico so jo prepeljali v mariborsko bolnišnico.

Smrtna kosa. V Mariboru so umrli: 85 letna preužitkarica Adela Jezovšek, 72 letni p. Valerijan Franc Landergott, 34 letni trgovski poslovodja Blažič Adolf, 34 letni poštni uslužbenec Ivan Dular, 27 letni šofer Konrad Leskovar iz ptujske okolice. V Celju je umrla 63 letna zasebnica Ana Lavrinc, v Hrastju pri Kapeli 83 letna zasebnica Ana Rantaša, rojena Murnauer. V Framu pa 60 letna Jožefina Lesjak, rojena Kac. Na Vranskem sta padla kot žrtev zločincev Gregor Hrastovec in v Šmartnem ob Paki upravitelj Maksimilijan Poljšak.

Iz Hrvaške

Poglavnik med hrvaškim učiteljstvom. Dne 10. in 11. maja se je zbralo v Zagrebu nad 1800 hrvaških učiteljev, katerim se je pridružilo še 200 slušateljev in slušateljic IV. letnika državnega učiteljišča v Zagrebu. Oba dneva so imeli v Zagrebu zborovanja in posvete o vseh aktualnih vprašanjih, ki se nanašajo na vzgojo nove hrvaške mladine. Na sestankih so razpravljali tudi o raznih stanovskih vprašanjih skupno s prosvetnim ministrom dr. Starčevičem in vsemi načelniki prosvetnega ministrstva. Dne 10. maja je zbrano učiteljstvo obiskal v dvorani Delavske zbornice tudi Poglavnik ter jim je navdušujoče govoril o vseh nalogah hrvaškega učiteljstva in pravicah, ki jih to učiteljstvo v svoji državi mora imeti. V svojem govoru je Poglavnik predvsem izražal trdno vero v zmago sil Osi in v lepo bodočnost, ki še čaka hrvaški narod v svoji državi. Po Poglavnikovi izjavi po tej končani vojni namreč ne bo naroda, če ne bo imel svoje države. V svojih nadaljnjih izvajanjih je Poglavnik razvijal misli o razumnikih in boljševizmu, o hrv. učitelju in vasi, o potrebi negovanja in čuvanja hrvaškega jezika. Govoril je tudi o položaju tistih, ki niso hrvaške krvi ter jim zagotavlja popolno svobodo in vse pravice, če se bodo držali zakonov in jih vestno izpolnjevali. Svoj govor je zaključil z zagotovilom, da bo hrvaško učiteljstvo, organizirano v svoji državni stanovski organizaciji, s hrvaško državno upravo rešilo vsa vprašanja, ki se nanj nanašajo, tako da bodo učitelji lahko nemoteno vršili svoje naloge in izpolnjevali dolžnosti kot ljudje, kot učitelji in kot Hrvati tako do sebe kakor tudi do domovine, naroda in države.

Delavnost propagandnega odseka ustaške mladine. Propagandni odsek poveljstva ustaške mladinske organizacije v Zagrebu je pokazal v preteklem letu veliko delavnost. V l. 1942 je izdajal sledeče liste: Polmesečnik **»Ustaška mladež«** v 15.000 izvodih in **»Ustaška uzdanica«** v 40.000 izvodih. Kot mesečniki so izhajali: **»Novo pokolenje«** v 10.000 izvodih, **»Plava revija«** v 5000 izvodih, **»Proljeće«** v 8.000 izvodih in **»Dužnostnik«** v 12.000 izvodih. Razen tega je omenjeni propagandni odsek izdal še lani sledeče knjige: **»Hrvatska Domovina«** v 5000 izvodih, **»Crna legija«** v 15.000 izvodih, **»Ustaške vrline«** v 10.000 izvodih, **»Poglavnik o boljševizmu«** v 10.000 izvodih. Knjigo **»Zadatci našeg rada«,** ki je izšla v 10.000 izvodih, je napisal upravni poveljnik ustaške mladine prof. Oršanič. Lani je izšel tudi še **»Vježbovnik ustaške mladeži«** v 20.000 izvodih in **»Koračnice«** v 10.000 izvodih. »Knjižnica Ustaške uzdanice« je lani izdala šest knjig v 30.000 izvodih. Knjižnica »Hrvatska zgodovina v slikah« je založila knjigo »Dušenka« v 10.000 izvodih. V športni knjižnici so pa izšle sledeče knjige: **»Rokomet«, »Košarka«, »Vaje na orodju«** in **»Smučanje«,** vsaka v 5000 izvodih. V gledališki knjižnici so izšle tri knjige in to **»Gordana in Rodoljub«, »Robinja«** in **»Četrti kralj«,** vsaka v 2500 izvodih. Poučna knjižica o taborenju je izšla v 3500 izvodih.

Iz Srbije

Moskva in Balkan. Pod tem naslovom je objavil šef srbske državne propagande Gjorgje Perič v beograjskem nemškem dnevniku članek, v katerem dokazuje, da se je sovjetska zveza že pred izbruhom sedanje vojne pripravljala na to, da podvrže svojim interesnim vplivom in ciljem vse balkanske države ter si na ta način preko njihovega ozemlja izsili dohod do Egejskega morja.

Zveza med Kovinom in Smederevom. Med Kovinom in Smederevom, med katerima do sedaj ni bilo prave zveze, je sedaj vpostavljen reden ladijski promet.

Razdeljevanje tekstilnega blaga v Nišu. Oblasti v Nišu so ukrenile, da bodo ljudje sedaj lahko kupovali tekstilno blago samo v primeru dokazane potrebe. Nakup blaga bo mogoč na gospodinjske nakupovalne knjižice ter bo količina blaga določena sorazmerno številu članov posamezne družine.

Obvezno delo v okolici Beograda. Druga skupina članov srbske obvezne delovne službe je pravtako odšla že na delo. V tej skupini so večinoma poročeni moški. Vodstvo delovne službe jih je radi tega poslalo na delo v beograjsko okolico, da bodo na ta način lahko večkrat obiskali svoje družine v Beogradu. Na delu v beograjski okolici je trenutno 140 Beograjčanov letnikov 1912-1916. Neoženjene obveznike, ki pripadajo omenjenim letnikom, so pa poslali na delo v Bor.

---

misli tudi med takimi krogi, ki bolj redko sežejo po tovrstni literaturi«. Kar se tiče trditve o nesodobnosti knjige za sedanjo katoliško mladino in njena gibanja, pa mislimo, da bi razmišljanja o božjem kraljestvu, »ki je poslednja beseda starega zakona in prva beseda Kristusove blagovesti«, »prvi in osnovni predmet Kristusove blagovesti« (F. Grivec, Cerkev, str. 24—27) morala biti in tudi so sodobna v vseki dobi in za vsak katoliški mladinski pokret, pa naj vibrira na kateri koli struni, kakor se kritik izraža. Saj je kraljestvo božje v tem pomenu »celotno delovanje božje previdnosti za naše zveličanje, odrešilno delo Kristusovo, epopeja zveličanja« (Grivec o. c. 34). Prav posebno pa ne morejo biti take razprave odveč za ono gibanje, ki ima »izrazito to nalogo« naravnost in neposredno širiti in utrjevati božje kraljestvo na zemlji.

Dr. Fabijan Janez.

•

Kratka vsebina moje kritike z dnem 13. maja je bila tale: V teoriji Gosar trdi, da je božje kraljestvo zgolj notranje, duhovno kraljestvo, kar je seveda netočno, saj je tudi vidno, vnanje. Praktično pa se v svojih izvajanjih vrača k pravilnemu naziranju. Nočem s tem reči, da se Gosar neznanstveno izraža, saj ni teolog, pa tudi knjiga sama menda noče imeti znanstvenega značaja. Zato poudarjam, da utegne Gosarjevo delo kljub zgoraj omenjenim netočnostim narediti tu in tam dober vtis, nevarnost je le ta, da bi si bralec med dvema nasprotujočima si trditvama ne izbral rajši tiste, ki ni pravilna in ki bi mu trenutno bolj ugajala.

Fabijan pa v svojem odgovoru zatrjuje, da Gosar nikjer ne trdi, da bi bilo božje kraljestvo zgolj notranje, duhovno. Kaj je zdaj res? Ali trdi ali ne trdi? Poglejmo Gosarja samega, kaj pravi.

Ko govori o duhovnem značaju božjega kraljestva na zemlji, piše: **»...je na prvi pogled očitno, da to kraljestvo ne more biti v vnanji, svetni oblasti in ureditvi individualnega in socialnega, zasebnega in javnega življenja.«** (Str. 14.) Ta trditev je od več strani dvoumna. Če bi G. pri tem mislil na kraljestvo božje v ožjem pomenu, na Cerkev, bi v toliko ne imel prav, ker je Cerkev ne sicer »svetna«, a vidna, torej vnanja družba, in torej tudi po vnanje urejuje človekovo zasebno in javno življenje. Če pa misli pri tem kraljestvo božje v širšem pomenu — kraljestvo vseh bogaboječih —, pa je zopet to nepravilno, ker mora to kraljestvo dobiti svoj vidni izraz tudi v vnanji, svetni oblasti in ureditvi individualnega in socialnega, zasebnega in javnega življenja.

Dalje pravi Gosar: **»Kristus ni prišel na svet, da bi ga vnanje preuredil in na novo organiziral.«** (Str. 14.) To seveda ni resnično. Kristus je ustanovil Cerkev, kar je že **vnanja** preureditev sveta. Pa tudi drugače ga je hotel s svojim naukom preroditi, in ta prerod se mora nujno tudi vnanje izraziti: v raznih zasebnih in socialnih ustanovah, v zakonodaji, politiki itd. V tem smislu je treba razumeti tudi svetopisemsko mesto, ki ga Cerkev tolikokrat ponavlja: »Pošlji svojega Duha, da bomo prerojeni in da boš obnovil zemeljsko obličje.«

Spet pravi Gosar: **»Vnanji red, ki vlada v družbi, se Kristusovega kraljestva ne tiče...«** (Str. 21.) Tudi to ni resnično. Tudi od vnanjega reda je odvisno, kako se ljudje notranje usmerjajo. Res je, da če bi se vsi ljudje notranje spreobrnili, če bi vse zajelo božje kraljestvo, potem bi se ta duh božjega kraljestva pokazal tudi v vidnih, vnanjih oblikah človeškega življenja. Toda hudobni bodo vedno na svetu, in vedno se bodo trudili, da bi dobili v svojo oblast javno življenje in ljudi razkristjanjevali, kar je zlasti danes razvidno. Zato Cerkev tudi moli za mir, za krščanske vladarje, kar vse spada pod pojem vnanjega reda, zato se tudi trudi, da bi se družabni red obnovil in usovršil po evangeljskih načelih. (Okrožnica »Quadragesimo anno« nosi naslov: »Pij XI. o obnovi družabnega reda in o njegovi usovršitvi po evangeljskih načelih.«)

Tudi to ni točno, kar pravi Gosar dalje: **»Prav zato, ker Kristusovo kraljestvo ni od tega sveta, ker ni navadna svetna oblast, ampak je po vsem svojem bistvu le notranje, duhovno kraljestvo, obsega vse notranje in vnanje, duhovno in telesno življenje, skratka, ves duhovni in tvarni svet.«** (Str. 24.) Trditev je skupek več netočnosti. Najprej je res, da Kristusovo kraljestvo ni od tega sveta, ni pa res, da bi bilo le notranje, duhovno, temveč je tudi vnanje. Tudi ni tako razvidno, kako naj bi obsegalo vse vnanje življenje, če bi bilo res zgolj notranje! Ko pravi Gosar, da je Kristusovo kraljestvo po vsem svojem **bistvu le** notranje, je pa to zelo netočno. Če bi aplicirali to na Cerkev, bi logično morali reči: torej Cerkev ni bistveno vidna organizacija! **Pa je vendar bistveno vidna!**

Že iz navedenega je razvidno, da Gosar teoretično božjega kraljestva ne pojmuje pravilno. Praktično pa se potem seveda vrača v pravilno smer. Vendar pa vrednost knjige s tem bistveno trpi in izgubi značaj znanstvenega prizadevanja, če ga je sploh hotela imeti.

F. G.

•

S tem smo debato o Gosarjevem delu v našem listu tudi zaključili. — Uredništvo.

Slovenska koralna maša

Po vatikanski izdaji priredil in harmoniziral dr. Fr. Kimovec. Cena 6 L, pri skladatelju 4.50 L.

Naš odlični poznavalec korala g. stolni dekan dr. Franc Kimovec je priredil in harmoniziral koralno mašo na popolno slovensko besedilo. Gospod. Svet in Jagnje božje je vzel iz XVI., Slavo iz XV. maše in od štirih Verujem je izbral prvega. Vsi ti spevi so v primeri z bogato okrašenimi prazničnimi mašami, ki nosijo v Kyrialu bolj zaščetne številke, skrajno preprosti, saj imajo naziv nekake delavniške maše. Koralne izdaje imajo namreč za XV. mašo naslov: In festis simplicibus, za XVI. pa: In Feriis per annum. Melodični obseg je zelo omejen, saj obsega vsega skupaj le pet tonov; sosestveno razmerje intervalov je prav ozko in brez kakšnih skokov; melodije se v hitrem silabičnem teku brez melismatičnih okraskov ponavljajo po gotovih formulah.

Prirejanje koralnih melodij na slovensko besedilo je precej delikatna zadeva; zahteva prvič tenak čut za koralno melodiko in ritem, drugič pa dobro poznanje slovenskega jezika. Latinski in slovenski tekst se namreč le redko krijeta, ampak je slovenski tekst ali daljši ali pa krajši od latinskega in je torej treba temu primerno nekaj not dodati oziroma izpustiti. To delo se je gospodu dekanu prav dobro posrečilo; ni se držal suženjsko izvirnika in s tem delal silo slovenskemu izrazu, po drugi strani pa tudi ni uvajal samovoljnih sprememb brez dejanske potrebe. Le na nekaj mestih bi se morda dal bolje ohraniti originalni izraz, ne da bi pri tem trpelo slovensko besedilo in naglas. Opozoril pa bi na naslednjo napako: Zadnjih pet not v »Blagoslovljen« se mora glasiti za en ton niže kot je pisano, pred nje pa je treba dodati še četrtinko f in seveda temu primerno spremeniti tudi harmonsko spremljavo. Prireditelj je očividno v naglici prezrl, da je konec v »Blagoslovljen« drugačen kakor konec v »Svet«.

Harmonizacija temelji na načelu, da je kar se da mirna in se spreminja le toliko, kolikor je nujno potrebno. Cele skupine tonov so podvržene isti harmoniji, zato so harmonije dolge in ležeče, pa vendar take, da lepo in skladno podpirajo značilnosti koralne melodike in ritma.

Kakor je Kimovčeva harmonizacija »Missae de Angelis« prodrla na skoro vse naše kore, tako želimo enakega uspeha tudi tej maši. — Snoj V.

Turško šolstvo se dviga

„V sleherno vas — šolo, v vsako šolo — učitelja"

V Ankari, v maju. — V novem turškem državnem proračunu za leto 1943-44 so mimo narodne obrambe povečani izdatki le še za narodno vzgojo in poljedelstvo. Za narodno vzgojo je turška vlada izdala lani 28 milijonov turških funtov, v sedanjem letu pa 43 milijonov turških funtov. To zvišanje skoraj za polovico je značilno zlasti v času, ko so finance turške republike zaradi stalne mobilizacije, v kateri je Turčija zaradi svoje nevtralne politike že od začetka te vojne, do skrajnosti napete. To je dokaz, da je turška vlada sklenila, da namerava narodno vzgojo tudi med vojno nadaljevati po začeti poti ne glede na kakršno koli vojno dogajanje. Temelj za narodno vzgojo v Turčiji je položen z ustanavljanjem **čim več ljudskih šol.** V tem oziru se turško prosvetno ministrstvo ravna po geslu: »**V sleherno vas — šolo, v vsako šolo — učitelja.**« Koliko so dosegli na tem področju, nam pokažejo številke, ki jih je nedavno objavilo turško prosvetno ministrstvo.

Leta 1936 je bilo v Turčiji 15.000 ljudskih šol s 688.000 šolarji, a leta 1941 jih je bilo že 21.000 z več ko milijonom učencev. Doslej je primanjkovalo učiteljev in zato ni bilo moči razširiti šolstva, kot bi bilo treba. Iz učiteljišč je prihajalo le določeno število šolnikov, in država si je opomogla s tem, da je ustanovila vzporednice. Tako je brž naraslo število učiteljev in ljudsko šolstvo se je lahko povečalo.

Tudi izobraževanje v višjih šolah je v Turčiji brezplačno, pri čemer ima država precejšnjo besedo, kdo naj poseča te šole. Po statistikah prosvetnega ministrstva je bilo leta 1941 v višjih šolah, v višjih trgovskih šolah, v drugih višjih strokovnih šolah in na obeh turških univerzah v Ankari in Istanbulu vsega skupaj 12.831 dijakov spričo 8544 v letu 1936. Torej je tudi na področju višjega šolstva dosegla turška država velik napredek.

Napredovalo pa je tudi rokodelstvo in obrtno šolstvo, kakor tudi rokodelsko-tehniško šolstvo, kateremu posveča država še posebno skrb, ker se bo Turčija z ljudmi iz teh šol še posebej okoristila na gospodarskem in industrijskem področju. Na teh šolah so bili leta 1936 samo 9504 gojenci, a letos jih je že več ko 20.000. V okviru teh šol se izobrazujejo gospodarji, ki v svojih vaseh delujejo kot svetovalci v vseh vprašanjih, posebno glede posevka, gnojenja in drugih zadev. Država hoče doseči, da bi imela vsaka vas vsaj po enega takega svetovalca, ki naj bi kot izšolan kmet s svojimi nasveti vplival na vso svojo občino. Te poljedelske šole, ki spadajo k njim tudi vzorna gospodarska območja, kjer se tudi kmetice izobražujejo, so zmeraj bolj pomembne, ker je moči šele s temi izšolanimi ljudmi anatolijskega kmeta počasi privaditi modernega načina obdelovanja zemlje in s tem postaviti turško poljedelstvo na novo podlago. Turška vlada je tudi mnenja, da bo s takimi šolami seznanila anatolijsko kmečko ljudstvo z moderno higieno.

Revmatizem — uganka. Največji sovražnik zdravja

K najtrdovratnejšim in najnevarnejšim sovražnikom človeškega zdravja prištevamo dandanes revmatične bolezni najrazličnejše vrste, ki bolnika ne mučijo samo z najhujšimi bolečinami, ampak ga tudi večkrat za delj časa onesposobijo za delo. S tem pa je postal revmatizem že socialno zlo, ki je njegov veliki pomen dandanes splošno priznan. Saj kronični **revmatizem,** na podlagi obširne statistike, **obremenjuje državo** in zavarovalnice **v veliko večji meri kot jetika!** To pa predvsem zato, ker revmatizem človeku življenja ne skrajša, ampak povzroči, da je leta in leta nezmožen za delo.

Na podlagi preiskav z modernim elektrografom, ki pokaže najmanjše poškodbe srčne mišice, vemo, da je sleherni primer akutnega sklepnega revmatizma **v zvezi s poškodbami srca.** Prav zato je neobhodno potrebno, da se zdravstveno skrbstvo temeljito pobriga za proučevanje revmatizma.

Pobijanje revmatizma je otežkočeno s tem, ker si znanost še ni povsem na jasnem, kako revmatizem nastane. Mnogi znanstveniki so mnenja, da izhaja revmatizem iz nekega skupnega ognjišča v telesu in se iz njega iztekajo vplivi na različna mesta, zlasti v sklepe in srčno mišico. To vplivanje se vrši od ognjišča, tako, da se raztresejo po telesu bakterije, na primer s strupenimi snovmi ali toksini. Neki znanstvenik (prof. Slauck) pravi, da je **24 odstotkov** vseh primerov sklepnega **revmatizma** nastalo **zaradi teh bakterijskih strupov.** Pri tem je treba upoštevati predvsem strupena ognjišča v glavi (v zobeh, mandeljnih), pri čemer romajo strupene snovi po živcih. Drug učenjak, prof. **Kaether,** meni, da nastene kronični **revmatizem** v mnogih primerih tudi **iz črevesnega ognjišča.** Znano je, da so slabi zobje mnogokrat vzrok revmatizma. Tako je tozadevni znanstvenik prof. Schlick našel v kanalih korenine mrtvih zob revmatičnih ljudi, kakor tudi v mandeljnih teh bolnikov, posebnega mikrokoka, ki ga smatra za povzročitelja revmatizma. **Iz mikrokokov** so naredili **cepivo,** ki z njim cepijo v vedno večjih dozah bolnike, ki imajo kronični sklepni revmatizem. Dosedanje skušnje so pokazale, da so revmatični bolniki, ki se niso mogli že nič več pregibati, postali po zdravljenju s tem cepivom spet zmožni za delo. Tozadevni poskusi se še nadaljujejo.

Splošno pa pravijo znanstveniki, da pri revmatizmu vendarle nimajo besede samo bakterijska vnetja, ampak da odloča pri tem tudi prevelika občutljivost telesa, dalje starost, prehladi in podnebje.

Ali se revmatizem podeduje?

Jako temeljito so preiskali dedno vplivanje na revmatizem. Po teh preiskavah so dognali, da se podeduje — slično kot pri jetiki — le nagnjenje za revmatizem, ne pa revma sama. Pri revmatizmu vplivajo skupno razne infekcije, podedovane bolezni, prevelika občutljivost, razne motnje telesa, slaba prehava in podnebje, pri čemer določa potek revmatizma eden od teh činiteljev. Spričo mnogih povzročiteljev revmatizma se mora skrb za revmatizem ozirati v vse te smeri. Poglavitno bi bilo, da bi se vsi tisti **ljudje,** pri katerih je dokazano, da jim je trganje že v rodu, **od mladih nog utrjevali.**

Pobijanje revmatizma

V ta namen bi bilo treba odstraniti škodljive činitelje okolice kot sta moča in mraz in vlažno in zatohlo stanovanje. Dalje bi morali biti ljudje, ki so nagnjeni k revmatizmu, večkrat preiskani, ali vsebujejo kje kako skrito ognjišče strupov, zlasti pa naj bi se preiskali mandeljni. Če se zdravljenje pravočasno začne, bo brez dvoma tudi odstranjena nevarnost revmatizma. V nekaterih deželah, tako v Nemčiji, imajo posebne posvetovalnice za revmatične bolnike, kjer jih opazujejo 3—4 dni in jih nato oddajo v bolnišnice z natančnimi navodili zdravljenja. Le tedaj, če se bolezen smotrno preganja več let, bo moči spoznati, katero zdravljenje je pravilno. Zato morajo biti tozadevne posvetovalnice zmeraj v zvezi s hišnim zdravnikom bolnika, z raznimi toplicami in delavskimi uradi. Tozadevno je treba še marsikaj urediti, vendar je dandanašnji ta zadeva že tako daleč, da znanstvo že pozna pota, ki je treba po njih hoditi v boju z revmatizmom.

Odkod beseda „bojkotirati"?

Ime Angleža Ch. Cunninghama Boykotta, ki je v sedemdesetih letih prejšnjega stoletja živel na Irskem kot oskrbnik velikanskega posestva angleškega lorda Erneja, je postalo po vsem svetu značilno, in prvi, ki je obučtil »bojkot« v vsem današnjem pomenu, je bil prav mr. Boykott sam. Med vsemi angleškimi veleposestniškimi oskrbniki, ki so takrat teptali irsko ljudstvo, je bil on najbolj okruten. Niti najhujša beda ga ni ganila, kadar je izterjeval najemnino, dokler niso leta 1879 ustanovili irsko ligo poljedelcev, ki naj bi varovala male najemnike in poljedelce spričo brezobzirnosti veleposestnikov. Liga si je kar koj »zavihala rokave« in se krepko lotila svojega poslanstva. Še istega leta so o priliki žetve vsi Boykottovi delavci odpovedali službo. Namesto njih so morali priti vojaki, da so pospravili žetev, saj ni bilo moči dobiti nobenega človeka, ki bi se bil hotel vdinjati Boykottu. A stvar je šla še dalje. Nihče ni hotel kupiti žita in drugih pridelkov s posestva, ki ga je oskrboval Boykott, nobena irska železnica ni hotela prevažati blaga za Boykotta. Kjer koli se je on pokazal, so ga ljudje opsovali, in noben človek na Irskem ni hotel imeti opravka z njim. Izseliti se je moral v Ameriko. A njegovo ime je ostalo nepozabno. Ko so pozneje ravnali Irci prav tako z drugimi angleškimi veleposestniki, so temu rekli, da »jih bojkotirajo«. Sčasoma se je »bojkot« razširil po vsem svetu, dasi nihče ne misli več na človeka, čigar okrutnost je v zvezi s to besedo.

Sport

Atleti skrbijo za naraščaj

V nedeljo ob 15.30 bo na igrišču Hermesa zanimivo propagandno tekmovanje lahkoatletskega naraščaja

Znano je v športu, da ne more vsakdo doseči najboljših uspehov in da je potrebno veliko vaje, poskušanja in trebljenja, predno pride lahkoatletsko društvo do krepke reprezentance. Ne gre samo za to, da se peščica atletov pridno uri, potrebna je tudi množica aktivnih, med katero se s časom uveljavijo nadarjenci. Samo na ta način je mogoče priti v lahkoatletskem športu do velikih uspehov.

Iz takšnega nagiba se je naša Lahkoatletska zveza v Ljubljani odločila, da bo priredila zdaj, ko smo na začetku sezone, dvoje propagandnih prireditev: za moške prihodnjo nedeljo, za ženske pa 30. t. m. Zveza pričakuje zlasti številno udeležbo dijaške mladine, ki se je preizkusila nedavno na mladinskih igrah. Da se oni, ki se štejejo med začetnike, ne bi ustrašili konkurence, je bilo v razpisu povedano, da ne bodo smeli nastopiti stari mojstri in tudi ne oni, ki so pri letošnjih tekmovanjih dosegli prvih pet mest. Prav tako so izključeni iz tokratnega propagandnega tekmovanja vsi oni, ki so bili že prej vpisani pri Zvezi.

Docela gotovo je, da je med ljubljansko mladino precej mladih fantov, ki so nadarjeni za teke, za skoke ali za mete. Zveza jih vabi, da se udeležijo nedeljskega tekmovanja, kjer bodo imeli vse pogoje, da bodo ugotovili svojo telesno zmogljivost in morebitno nadarjenost za to ali ono panogo. Na sporedu bodo teki na 100, 300 in 1000 m, skok v višino ter skok v daljino in dva lahkoatletska meta. Prijave sprejema Lahkoatletska zveza do petka, 21. t. m., ob 18 na Bleiweisovi cesti 1-a.

Šport v kratkem

V nedeljo bodo nadaljevali v Ljubljani z domačim nogometnim prvenstvom. V II. razredu se bosta kosala Vič in Žabjak, v I. razredu pa Ljubljana in Dopolavoro t. t. Doslej vodi v zgornjem domu Ljubljana s 4 točkami, Hermes pa ima isto število točk in zaostaja le po razliki golov. Na tretjem mestu je Mars z 2 točkama, na četrtem pa Dopolavoro t. t. brez točke. V II. razredu je vrstni red naslednji: 1. Mladika 6 točk, 2. Korotan 4, 3. Vič 0, 4. Žabjak 0.

Plavanje je šport za mladino. Že večkrat smo poročali o mladih plavalcih, ki so dosegli precej pred polnoletnostjo svetovne rekorde. To velja za nekatere Japonce, ki so dosegli olimpijske zmage kot 15 letni dečki, isto pa velja tudi za večino predstavnic vrhov ženskega plavalnega športa. Skoraj vse svetovne rekorderke so dosegle najboljše znamke že kot juniorke. Nedavno smo poročali o Giseli Grassovi iz Leipziga, ki je postavila nov svetovni rekord v plavanju na 100 m prsno. Zdaj, ko prihajajo o tem prvem letošnjem pomembnejšem dogodku v plavalnem svetu izčrpnejša poročila, beremo, da je Grassova šele 17 let stara. Za mlada dekleta, ki bi rada v plavanju kaj več dosegla, je v tem vsekakor nauk, da se morajo posvetiti treningu že v zelo zgodnjih letih.

Consolini je dosegel na atletski prireditvi v Trevisu prav dobro znamko v metanju diska 51.54 m.

V spodnještajerskem nogometnem prvenstvu so dosegli v nedeljo naslednje izide: Edlingen je premagal mariborske Železničarje z 1 : 0, Rapid pa je gostoval v Leibnitzu in dosegel z enajstorico istega imena neodločen izid 2 : 2. V B-razredu je zdaj Rapid na čelu razpredelnice. — Celjski igralci rokometa so se pomerili s štajerskim prvakom iz Gradca in ga premagali z 20 : 8. — Trboveljčani so nastopili proti nogometašem Westenove tovarne in jih obvladali s pičlo razliko 5 : 4.

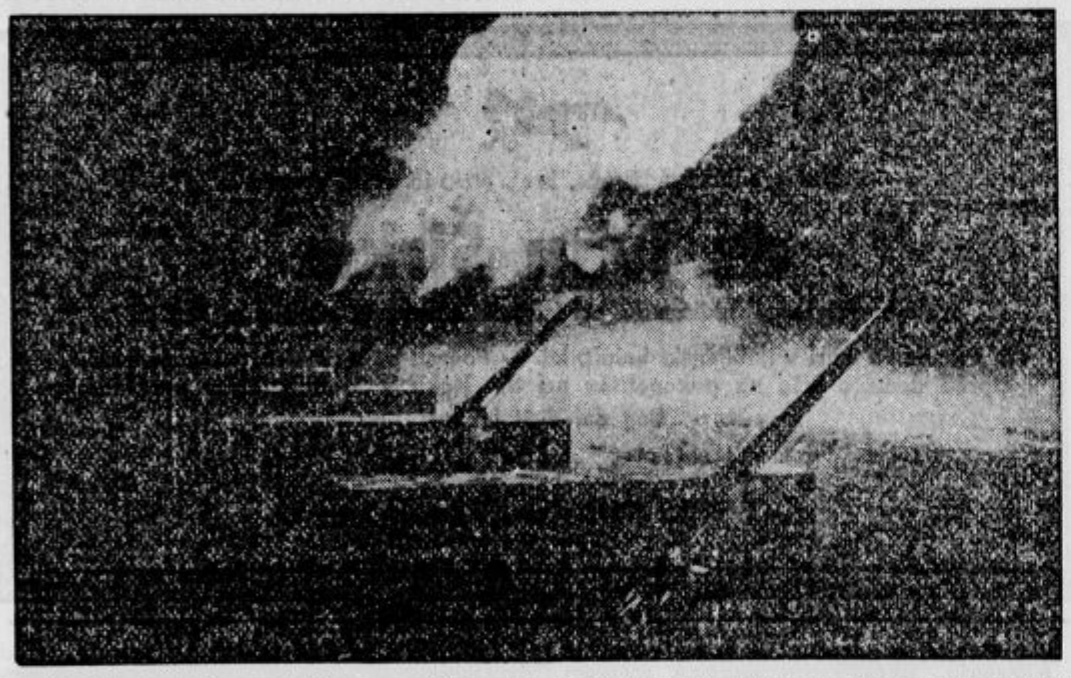

Protiletalska baterija, postavljena v zaščito neke ga italij. mesta, strelja v noči na sovražna letala.

OTROŠKI KOTIČEK

Lea Fatur

Roža in Kopriva

(Pripovedka)

Graščakinja se silno prestraši: Torej je njen mož, Rožin oče, še živ! Če pride domov, bo izvedel, kako dela s pastorko — in potem gorje njej in Koprivi! Roža bi podedovala vse, dobila imenitnega ženina, njena ljuba hči pa bi bila za deveto kolo pri hiši. Ne. To ne sme biti! In tačas ko nakazuje ljubeznivo mlademu Turku in njegovim tovarišem prenočišče, že sklepa v svojem hudobnem srcu, da se ti Turki ne smejo vrniti v Jeruzalem, potem bodo tam mislili, da so se ponesrečili med potjo in vitez Tihomil ostane v sužnosti do svoje smrti.

Povabila je Turka, da ostane dlje časa pri njih in se odpočije, dokler se ne dogovorijo zaradi odkupnine. »Dosti,« je rekla, »ne morem dati, zadolžili smo se, ko je odpravljal sebe in svoje može.«

Mladi Turek se je nekam hitro privadil v Strmigradu, hodil je po skritih hodnikih, kakor da je od nekdaj tu domač. In tako je prišel do stolpa, kjer je ječala Roža. Čudno se mu je zdelo, da diši tam okoli stolpa tako nebeško lepo, kakor cvetje, ki so ga prodajali pod gradom popotnikom in so govorili, da je to cvetje iz grajskih vrtov. V tistih zanikrnih in zapuščenih vrtovih pa je rastel samo šipek in trnje.

Stok je prihajal iz stolpa. Mladi Turek udari na zaklenjena vrata in vpraša skozi linico v vratih: »Si ti tam, Roža?«

Rahlo zastoče iz globokega dna: »Sem. Kdor si — beži! — sicer gre tebi za glavo in jaz bom neusmiljeno tepena!«

Mladi Turek odgovori: »Pogum, Roža! Bliža se konec tvojega trpljenja: Tvoj oče je blizu!«

»Bodi Bog zahvaljen!« prihaja vzdih iz globine. Mladi Turek se umakne stražniku, ki čuva stolp in mu reče mimogrede: »Ta vrata so pa močno zavarovana. Takih ključavnic še na Turškem nimamo.« (Dalje.)

Drobna ljubljanska kronika

V veliki unionski dvorani bo v nedeljo, 23. maja, ob 11 svečana **akademija** ljudskošolske mladine v čast brezmadežnemu Srcu Marijinemu. Nastopili bodo otroci z izbranim sporedom. Akademija bo ponovno izpričala veselo in upanja polno dejstvo, da prav mladina največ doprinaša k posvetitvi našega naroda svoji Kraljici. Nagradimo to mlado prizadevanje s številno udeležbo. Vstopnice so v predprodaji pri A. Sfiligoj, Frančiškanska ulica 1.

Prva ženska realna gimnazija (Poljane) bo priredila akademijo v čast brezmadežnemu Srcu Marijinemu. Ta prireditev bo 28. in 30. maja popoldne v dvorani Lichtenturnovega zavoda. Na to akademijo so povabljeni vsi, ki so voljni dati priznanje prizadevanju dijakinj I. ženske realne gimnazije. Program obsega zlasti pevske točke ter izvirno dramo v treh slikah »Bili so trije otroci«. Podrobnosti bodo še objavljene.

Neopremljeno stanovanje z eno ali dvema sobama ter vsemi pritiklinami nujno potrebuje mestno županstvo za nekega domačina ter zato prosi gospodarje takih stanovanj, da ga takoj naznanijo na magistratu. Poleg tega pa mestno županstvo za nastanitev oficirjev in uradnikov še vedno potrebuje več čedno opremljenih sob, zlasti v sredini mesta. Kdor koli ima kako primerno stanovanje ali sobo, naj jo takoj naznani mestnemu odpravništvu v sobi 23 v III. nadstropju magistratnega poslopja za Robbovim vodnjakom.

Po cepljenju zoper kozo bo cepljenje proti davici. Po končanem cepljenju zoper kozo se bo takoj prihodnji ponedeljek, 24. t. m., pričelo obvezno cepljenje proti davici ter bo trajalo ves teden od 24. do 29. maja. K cepljenju morajo starši pripeljati vse nad 18 mesecev stare, še ne cepljene otroke, ki bodo letos v presledku 14 dni dobili dve injekciji. Poleg teh otrok pa bodo cepljeni tudi vsi oni, ki so bili lani že dvakrat cepljeni, letos še s tretjo injekcijo. Otroci, ki prvih dveh injekcij še niso dobili, ne smejo takoj dobiti tretje injekcije, ker bi bila za še ne cepljene premočna in bi lahko povzročila težje neprijetnosti. Zato starše opozarjamo, naj pri cepljenju natanko ločijo otroke, ki bodo letos prvič cepljeni, in otroke, ki so že lani dobili dve injekciji. Samo ti zadnji, že lani dvakrat cepljeni otroci, dobe letos še tretjo injekcijo. Mestni fizikat vodi o cepljencih strogo evidenco in je pripravljen dati potrebna pojasnila.

Žene in matere-vzgojiteljice. Sv. Cecilija vam daje zgled, kako boste reševale svoj narod iz modernih zablod in ga vrnile Kristusu in Mariji. Dekliška zborovska igra **»Sv. Cecilija«,** ki jo je napisal veliki flamski režiser **Joseph Boon** C. SS. R. in ki jo bodo prihodnji ponedeljek in sredo uprizorili v frančiškanski dvorani, vas bo navdušila in potrdila v vašem hotenju in prizadevanju. Obe predstavi sta posebej vam namenjeni. Vstopnice so v predprodaji pri Sfiligoju, Frančiškanska ulica 1.

Andrej Vercors je kmet — videc, ki v Paul Claudelovi drami **»Oznanjenje Marijino«** odhaja v Jeruzalem kot človek, ki je na tem svetu že vse račune poravnal in hoče zdaj tja, kjer sluti, da bo našel mir in pokoj, ki ga v zbegani in razdvojeni krščanski Evropi več ne najde. Svetla je misel, ki ga vodi na daljno in nevarnosti polno pot: da poklekne na zemljo, kjer je izkrvavel Jezus in da položi svojo roko v kotanjo od križa. Tako se hoče na večer svojega življenja odpovedati vsemu posvetnemu, da bo mogel služiti samo Bogu in biti ubogljiv kamen v zgradbi njegove Cerkve. — Predstave tega svetovno znanega misterija bodo od 23. do 30. maja v **frančiškanski dvorani.** Živo opozarjamo nanje vso našo javnost. Vstopnice so v predprodaji pri Sfiligoju, Frančiškanska 1.

Dijaki-inje 3. in 4. razredov gimnazije ter 4. razredov meščanske šole prijavite se za posebne instrukcije v predmetih za **malo maturo.** Ločeni oddelki po šolah in razredih. Učni honorar nizek. Poučujejo profesorji, strokovnjaki. Vpisovanje še ta teden. Informacije in prijave dnevno dopoldne od 9—12, popoldne od 4—6: **Specialne strokovne instrukcije za gimnazije in meščanske šole, Mussolinijev (Kongresni) trg 2, II. nadstropje.** Središče mesta!

Dijaške zavode opozarjamo na predstave največje katoliške drame **Paul Claudelovega »Oznanjenja Marijinega«,** ki se bodo začele v nedeljo, 23. maja, v frančiškanski dvorani in bodo skozi ves prihodnji teden. Nabavite si vstopnice v predprodaji pri Sfiligoju, Frančiškanska ulica 1.

Knjižica »Marijino Srce« prav dobro služi v pripravo na skupno posvetitev. Dobi se v knjigarnah in trafikah. Cena 1 lira.

Mnogo so nasadili sončnic. Lani in letos je bilo že objavljenih več notic in člankov o sajenju sončnic, ki so zelo koristne in iz njih semena pridelujejo dobro olje. Letos so mnogi v mestu kakor tudi v bližnji okolici nasadili na primernih prostorih izredno mnogo sončnic. Nekateri so izrabili vsak košček zemlje, zlasti pa prostore ob barjanskih jarkih, ki so bili spomladi očiščeni. Ob Velikem Galjevcu, ki teče mimo delavske kolonije Galjevice, so delavci nametali veliko raznega blata, ko so čistili ta sicer nedolžni potoček. Blato so nametali ob regovih. Sedaj so nekateri porabili priliko, da so tam nasadili sončnice, ki bodo dobro uspevale.

Drva v butaricah. Okoliški kmetje so sedaj zopet pričeli dovažati v mesto drva v butaricah. So to po večini ostanki posekanih dreves in pa mehke trske za podkurjenje, torej drobna drva, ki niso racionirana in so v svobodni prodaji. Cene tem drvom so kolikor toliko zmerne in revni okoliški kmetje, povečini kajžarji, zaslužijo z njimi nekaj potrebnih lir. Dasi v Ljubljani sedaj k sreči ni takšne stiske za drva in premog, ker je racionirana količina za varčne gospodinje kar dovoljna, vendar gospodinje prav rade segajo po teh butaricah. Največ teh drv pripeljejo kmetje z Iškega, pa tudi po Tržaški cesti jih pride precej, torej iz okolice Dobrove. — Trda drva v butaricah so povečini bukova, trske pa so smrekove. Dobe se pa tudi borove in macesnove butarice.

Slike, razglednice in podobice Srca Marijinega in fatimske vseh velikosti dobite v Mladinski založbi, Ljubljana.

Tudi papriko sade v Ljubljani. Malo znano je, da ob primerni legi in na sončnih vrtovih uspeva v Ljubljani tudi paprika. Že pred to vojno so na primer pridelovali krasne paprike na vrtu Marijanišča, sedaj pa jih splošno sade napredni vrtnarji v Ljubljani. Mestna vrtnarija je med male pridelovalce tudi letos razdelila mnogo sadik paprike. Pred ustanovitvijo Ljubljanske pokrajine je Ljubljana dobivala večji del sveže paprike iz južnih hrvatskih pokrajin in iz Banata. Sedaj pa jih dobiva iz starih italijanskih provinc.

Gledališče

Opera:

Četrtek, 20. maja, ob 18: **»Madame Butterfly«.** Izven. **Gostovanje Mafalde Favero.** — Cene od 60 lir navzdol.
Petek, 21. maja: Zaprto.
Sobota, 22. maja, ob 18: **Vnebovzetje B. D. M. Oratorij za soli, zbor in orkester.** Premiera. Red Premierski.

Opera pripravlja kot naslednjo premiero H. Sattnerja oratorij v treh delih »Assumptio« (Vnebovzetje B. D. M.). Sodelovali bodo solisti, orkester in pomnožen zbor. Solisti: Heybalova, Golobova, Lipušček, Dolničar, Lupša. Dirigent A. Neffat, režiser R. Primožič, zborovodja R. Simoniti.

Drama:

Četrtek, 20. maja, ob 17: **»V času obiskanja«.** Zaključena predstava za šolsko mladino.
Petek, 21. maja, ob 15: **»V času obiskanja«.** Zaključena predstava za šolsko mladino.
Sobota, 22. maja, ob 18.30: **»Veliki mož«.** Izven. Znižane cene od 15 lir navzdol.
Nedelja, 23. maja, ob 15: **»Primer dr. Hirna«.** Izven. Znižane cene od 15 lir navzdol. — Ob 18: **»Jorijeva hči«.** Izven.

Naznanila

RADIO. Četrtek, 20. maja: 7.30 Slovenska glasba — 8 Napoved časa, poročila v italijanščini — 12.20 Plošče — 12.30 Poročila v slovenščini — 12.45 Operna glasba — 13 Napoved časa, poročila v italijanščini — 13.10 Poročilo vrhovnega poveljstva Oboroženih sil v slovenščini — 13.25 Prenos za Nemčijo — 14 Poročila v italijanščini — 14.10 Koncert radijskega orkestra vodi dirigent D. M. Šijanec, lahka glasba — 15 Poročila v slovenščini — 17 Napoved časa, Poročila v italijanščini — 17.10 Nove plošče Cetra — 19.30 Poročila v slovenščini — 19.45 Politični komentar v slovenščini — 20 Napoved časa, poročila v italijanščini — 20.20 Orkester »Armonia« vodi dirigent Segurini — 20.50 Koncert čelista Čende Šedlbauerja, pri klavirju Marijan Lipovšek — 21.20 Koncert Adamičevega orkestra — 22 Predavanje v slovenščini — 22.10 Orkester Cetra vodi dirigent Barzizza — 22.45 Poročila v italijanščini.

LEKARNE. Nočno službo imajo lekarne: mr. Sušnik, Marijin trg 5; mr. Deu-Kranjščck, Cesta Ariella Rea 4, in mr. Bohinc ded., Cesta 29. oktobra 31.

Poizvedovanja

Našel sem 17. maja v Vegovi ulici moškega pasjička z manjšim zneskom. Naslov v upravi »Slovenca«.

S. S. VAN DINE: 73

Umorjeni Kanarček

Pristopil je k prijatelju, jaz pa sem se postavil za njegov hrbet in gledal preko njegove rame. Videti je bilo, kot da je vse v najlepšem redu in igla je bila skoraj na koncu plošče; slišalo se je še vedno samo rahlo drsanje.

Markham je iztegnil roke, da bi privzdignil pokrov spodnjega dela gramofona, toda preden je mogel to storiti, so zadoneli v malem stanovanju grozni kriki, katerim sta sledila dva klica na pomoč. Ves sem vztrepetal in naježili so se mi lasje.

Po kratki tišini, medtem ko smo ostali brez besed, je isti ženski glas dejal glasno in razločno: **»Ne, nič ni... žal mi je... vse je v redu... pojdite domov in ne delajte si skrbi.«**

Igla je dospela do konca plošče. Zaslišal se je kratek pok in plošča je obstala. Strahotno tišino, ki je zavladala po tem, je pretrgal Vancejev smeh.

»Glej prijatelj, koliko so vredni vsi tvoji nepopisni dokazi!«

Brezbrižno se je vrnil v sprejemnico.

Nekdo je potrkal na vrata, ki so se odprla in policist, ki je stražil v veži, je ves prestrašen pogledal v predsobo.

»Nič, nič!« je z nizkim glasom vzkliknil Markham. »Če vas bom potreboval, vas že pokličem.«

Vance je sedel na divan in si prižgal cigareto. Pretegnil se je kakor človek, ki je po napornem delu potreben, da se temeljito odpočije.

»Markham, zdi se mi, da smo bili pravi otročaji! Ta alibi je bil zares neizpodbiten. Bili smo pravi osli!«

Markham je še vedno kakor v sanjah stal poleg gramofona. Šele čez nekaj časa se je vrnil v sprejemnico in se zgrudil v naslanjač.

»Tvoja dragocena dejstva, kaj ne?« je nadaljeval Vance. »Odvzemi jim njihovo lepo zunanjost in povej mi, kaj še ostane!... Spotswoode je pripravil gramofonsko ploščo... Stvar je popolnoma preprosta. Vsakdo lahko danes to stori...«

»Da. Pripovedoval mi je, da ima doma v Long Islandu majhno mehanično delavnico, kar tako za zabavo...«

»Prav za prav za to nikakor ni potreboval mehanične delavnice. Toda ta mu je brez dvoma delo olajšala. Glas na plošči je njegov, v falzetu... Boljši od ženskega, ker je močnejši in bolj jasen. Kar se tiče napisa, ga je je odstranil s kake druge plošče in ga prilepil na svojo. Tisti usodni večer je prinesel dekletu nekaj plošč, med katerimi je bila tudi ta. Ko sta se vrnila iz gledališča je izvršil svoj zločin, nato je razmetal vso opremo v obeh sobah, da bi preslepil policijo, ki bi domnevala, da gre za roparski umor... Ko je končal svoje delo, je položil ploščo na gramofon, katerega je navil in spravil v tek, nato pa odšel. Pokril je gramofon s prtom in postavil nanj vazo, da bi bilo videti, kakor da gramofon že dolgo ni bil rabljen. In res ga nihče ni pogledal... Kdo neki bi se zmenil zanj?... Naročil je Jessupu naj pokliče avtotaksi. Vse je bilo popolnoma naravno... Med tem, ko je čakal na avtotaksi, so se zaslišali prvi kriki; gotovo jih je bilo dobro slišati, ker je bilo ponoči... Ker je glas prihajal skozi vrata, ni bilo mogoče razločiti, da ta glas prihaja iz gramofona... Poglej, zvočnik je obrnjen proti vratom.«

»A kako neki je mogel uravnati svoja vprašanja po odgovorih na plošči?«

»Stvar je čisto preprosta. Če se spominjaš, nam je Jessup dejal, da je Spotswoode bil pri telefonski centrali, ko so se zaslišali prvi kriki. Njegov pogled je bil brez dvoma uprt na zapestno uro .. Ko je zaslišal krike, je hitro preračunal čas do drugega odgovora in je stavil vprašanje prav v času, da je odgovor prišel v pravem trenutku... Vse je bilo dobro pripravljeno in preizkušeno v njegovi delavnici... Stvar je satansko preprosta in v praksi lahko izvedljiva... Plošča je velika in preteči mora najmanj pet minut, da dospe do konca. Ker je krike postavil čisto na konec, je imel dovolj časa, da je odšel iz stanovanja in naročil telefonistu, da mu pokliče avtotaksi. Ko je ta dospel, se je nemudoma odpeljal v klub, kjer je igral poker s sodnikom Redfernom do treh zjutraj. Če bi ne bil našel sodnika, bi bil brez dvoma poiskal koga drugega, ki bi ga opazil in tako potrdil njegov alibi.«

»Moj Bog! Nikakor se ne čudim, da me je neprestano nadlegoval s prošnjo, da bi rad videl še enkrat dekletovo stanovanje... Misel na to prokleto ploščo ga je brez dvoma mučila dan in noč.«

»Zdi se mi, da bi se mu bilo posrečilo odnesti jo, kakor hitro bi odstranil policista, če bi je jaz ne bil odkril. Bila je zanj velika nesreča, da se ni mogel vrniti semkaj. Mislim pa, da mu to ni delalo prevelikih preglavic. Kakor hitro bi prišla dekletova teta, bi šel k njej in z lahkoto bi dobil ploščo nazaj. Brez dvoma je plošča predstavljala zelo nevarno karto, a Spotswoode je nenavadno dober igralec. Vsa stvar je bila čudovito pripravljena in njegova zvijača je bila zares le slučajno odkrita.«

»Kaj pa Skeel?«

»Skeel predstavlja drugo nesrečno okoliščino. Bil je skrit v omari, ko sta se vrnila plesalka in Spotswoode. Videl je, kako je Spotswoode zadavil njegovo nekdanjo ljubico in razmetal vse stanovanje. Ko je morilec odšel, je prilezel iz svojega skrivališča in morda je ogledoval mrtvo dekle, ko je nenadoma zaslišal krike... Lahko si predstavljate, da je bil že ves preplašen, ko je videl zadavljeno dekle pred seboj; ko pa je zaslišal še te krike, ni prav nič čudnega, da je pozabil na vsako opreznost in se naslonil na mizo, da ne bi padel... Zaslišal je od zunaj Spotswoodejev glas in nato odgovor s plošče. To ga je popolnoma zmedlo in zdelo se mu je, da je zblaznel. Vendar pa je kmalu vse uganil. Nikakega dvoma ni, da je morilca poznal. Gotovo je poznal vse Kanarčkove oboževalce. Tu se mu je nenadoma ponudila prilika, da bo enega izmed njih izsiljeval. Gotovo se je že veselil, kako se mu bo dobro godilo na Spotswoodejev račun. Ko je nekaj minut pozneje telefoniral Cleaver, mu je dejal, da dekleta ni doma. Nato pa se je spravil na delo, da bi se čim bolj neopaženo izmuznil.«

„Slovenčeva" športna posvetovalnica

Plavalni rekordi. J. Weissmüller že davno ni več rekorder v prostem slogu, čeprav se ga še spominja ves plavalni svet. Svoj višek je dosegel pred dvajsetimi leti, ko je bil v crawlu neprekosljiv, pozneje pa smo ga videli samo še v filmu, ko je igral Tarzana ter nastopal »na platnu« kot izvrsten plavalec. Svoječasno so prevladovali v moškem in ženskem plavanju Amerikanci, ki so dosegli z Weissmüllerjem svoj višek, dandanes pa srečujemo med svetovnimi prvaki tudi Japonce, med ženskami pa predstavnice Danske in Nizozemske. Lestvica moških rekordov v plavanju je tale: 100 m prosto Fick, Amerika 56.4 sek (l. 1936); 400 m prosto Medica, Amerika 4 min. 38.7 sek (l. 1943); 1500 m prosto Amano, Japonska 18 min. 58.8 sek. (l. 1938); 100 m hrbtno Kiefer, Amerika 1 min. 4.7 sek (l. 1940); 200 m prsno Kasley, Amerika 2 min. 37.2 sek. (l. 1936); 4×200 m prosto Japonska štafeta 3 min. 51.5 sek. (l. 1936). S tem sem Vam tudi odgovoril na vprašanje, katere proge so v plavalnem športu najvažnejše. (M. R.)

Olimpijski obrednik. Vprašujete, kaj predpisuje olimpijski obrednik za otvoritev iger in kdo teče z baklo v areno. Obrednik otvoritve, ki ga je sestavil Pierre de Coubertin, predpisuje zaprisego ter mimohod tekmovalcev, dviganje olimpijske zastave na jambor, streljanje s topiči, zažiganje ognja na maratonskem stolpu ter spuščanje golobov. Mimo tega pa je dovoljeno, da doda vsakokratni prireditelj olimpijskih iger k otvoritvenim svečanostim tudi kaj svojega ali izvirnega. Kakor znano, so priredili pred začetkom zadnje olimpijade veliko mednarodno štafeto, pri kateri so nosili goreče bakle od Olympije v Grčiji prek balkanskih držav in Srednje Evrope v Berlin. Zamisel za to je dal ravnatelj mednarodnega olimpijskega instituta dr. Diem. Baklo k žrtveniku pod maratonskim stolpom je nosil neznani tekmovalec, ki ga je določil prireditelj. — Da vam odgovorim še na drugo vprašanje: finske tablice predvidevajo v skoku v višino najvišjo znamko 2 m 8 cm, za kar priznavajo polno število točk, to je 1150; 148 cm pomeni 443 točk, 149 cm pa že 452 točk. (K. D.)

Uspeh Triestine. — Na kvalifikacijski tekmi za obstanek v I. razredu italijanskega nogometnega prvenstva je Triestina premagala Bari s 3:2 (2:1). (L. S.)

Dihanje pri plavanju crawla. O tem sem že pisal lansko leto, ste pa najbrž prezrli. Nikakor ne gre za kaj nerazumljivega ali težkega, stvar je zelo enostavna: pri plavanju crawla se telo komaj vidno suče ali vali okrog dolžinske osi telesa; skladno s tem se vrši tudi dihanje, in sicer tako, da vdihnemo navadno v trenutku, ko je leva rama v višjem položaju nad vodo od desne, v naslednjem hipu pa pridemo z obrazom v vodo in izdihnemo. To zahteva seveda veliko vaje; potrebno je, da se vadite v dihanju posebej, n. pr. doma pri skledi vode ali pa leže v vodi. Navodila za to boste našli v plavalnem učbeniku (Crawl, prsno in hrbtno plavanje«, st. 28.) — (A. K.)

Olimpijske kolajne pri nas. Radi bi vedeli, če se je že kdaj zgodilo, da bi slovenski tekmovalec zmagal na olimpijskih igrah. Seveda se je to že zgodilo, čeprav ne na zadnjih olimpijskih igrah v Berlinu in tudi ne na predzadnjih v Los Angelesu. Na kratko povedano: naši tekmovalci so dosegli v orodni telovadbi na olimpijskih igrah 3 zlate kolajne, 2 srebrni in 10 bronastih. Najuspešnejši med njimi je bil Leon Štukelj, ki je dosegel na olimpijskih igrah v Parizu l. 1924. splošno prvenstvo v celokupni oceni in posebej še v telovadbi na drogu. (D. J.)

Z mladinskega tekmovanja. Pišete, da so dosegli zadnjič na mladinskem tekmovanju v skoku v višino 1.45 m in vprašujete, koliko točk po finskih tablicah pomeni omenjeni izid. Skok v višino 1.45 m je vreden 414 točk, Uspeha 10.2 sek. v teku na 80 m, ki so ga postavili ob isti priložnosti pa ne morem spremeniti v točke, ker predvidevajo tabele samo čase na 60 in na 100 m. Vsekakor pa je uspeh za 16-letnega dijaka prav dober. (L. L.)

Trajanje nogometne igre. Kaj pravijo pravila o trajanju nogometne igre in o nadoknadi izgubljenega časa? Igra se deli, če ni drugače dogovorjeno, v dva polčasa po 45 minut. Po vsakem polčasu nadomesti sodnik tisti čas, ki je bil po njegovem mnenju izgubljen zaradi nezgode ali kakšnega drugega vzroka. Sodnik mora podaljšati vsak polčas za izvedbo kazenskega udarca, ki je bil povzročen še v normalnem času. Petminutni odmor med polčasoma sme biti podaljšan samo s sodnikovim dovoljenjem. (K. T.)

Primerjava dveh izidov. Radi bi vedeli, kateri od uspehov v lahki atletiki je boljši: 1.45 m v skoku v višino ali 5.20 v skoku v daljino? Po ključu, ki ga nam nudijo finske tablice, ugotovimo, da znaša uspeh v skoku v daljino 383 točk, oni v skoku v višino pa 414 in je torej slednji boljši.

TEL. **KINO SLOGA** 27-30

Moč zlata proti vsakemu pravu krvi v velikem zgodovinskem filmu

»Rothschild«

V glavni vlogi: Erich Ponto, Carl Kühlmann, Gisela Uhlen.

Pričetek predstav ob: 14., 15.50, 17.40, 19.30. Konec ob 21.15.

TEL. **KINO MATICA** 22-41

Kot veša v plamenu se ženska pogubi v ljubezni...: Odličen film češke produkcije s Hano Vitovo v glavni vlogi.

»Nočni metulj«

Krasna ciganska glasba, petje in globoka vsebina!

PREDSTAVE dnevno ob 15, 17 in ob 19.15!

TEL. **KINO UNION** 22-21

Pretresljiva drama mlade nezakonske matere

»Učiteljica«

V glavnih vlogah: Maria Denis, Nino Besozzi, Enrico Glori in drugi...

Predstave: delavnik ob 15.30, 17.30 in 19.30; ob nedeljah ob 10.30, 15.30, 17.30 in 19.30!

»Nismo mi krivi, če so predpisi zastareli«

Velike prometne težave v argentinski prestolnici

Kakor poročajo iz argentinske prestolnice Buenos Airesa, se je življenje spričo vojne tudi tam zelo podražilo, zaradi česar se nameščenstvo in delavstvo vedno bolj pritožuje nad plačami, ki so za sedanje razmere premajhne. Pred nedavnim so vložili skupno prošnjo za povišanje mesečnih prejemkov tudi uslužbenci mestne cestne železnice in avtobusov. Ti so na svojstven način pritisnili na svoje delodajalce, namreč s tem, da se strogo drže obstoječih predpisov... »Ni naša krivda,« pravijo ti uslužbenci, »če ureditev prometne službe ni sodobna.« In res so predpisi glede cestnega prometa v Buenos Airesu po veliki večini že zelo stari, še iz tistih časov, ko je argentinska prestolnica dobila prve tramvajske vozove. Po teh zastarelih predpish morajo ljudje iti čez cestna križišča peš, s postajališč pa tramvajski voz ne sme prej odpeljati dalje, »dokler vsi tisti, ki so nanovo vstopili, niso zavzeli svojih mest«.

Lahko si predstavljamo, kaj to pomeni v takšnem mestu, kakor je Buenos Aires, kjer je promet zelo velik in se razvija z veliko naglico. Povsod na cestnih križiščih v dolgih vrstah čakajo vozovi in na postajališčih čakanju ni ne konca ne kraja. Pri vstopanju v tramvajske vozove je večen prepir in pričkanje med potniki in le malokdo posluša tramvajske nameščence.

Zdaj je tudi Združenje za prevozništvo v Buenos Airesu sporočilo, da se bodo njeni člani strogo držali predpisov. Uprava cestne železnice in avtobusnega prometa je zdaj pred odločitvijo, ali da se pobota z osebjem, ali pa spremeni stare predpise tako, da se bo na nek način promet sprostil.

DARMOL

Il miglior lassativo

najboljše odvajalno sredstvo

Drobne

Posebne strojepisne in stenografske tečaje za vojne slepce je ustanovila nemška delovna fronta. Kakšne presenetljive uspehe je s temi svojimi tečaji dosegla, pač najbolje dokazuje dejstvo, — pravi neko poročilo iz Berlina — da je na eni zadnjih tekem v stenografiranju, tekmi, ki se je je udeleževalo 1600 tečajnikov, zmagal nek vojni slepec. Bil je to edini od vseh tečajnikov, ki je bil slep, a si je kljub temu pridobil takšno spretnost v stenografiranju, da je v eni minuti napisal 240 besed.

Nove vrste radioskopski aparat je sestavil — poročajo iz Berlina — nek nemški inženir. Z njim je mogoče posneti drugo za drugo sto radioskopskih slik, ne da bi bilo treba odpreti kaseto. Z novim aparatom je mogoče narediti dvanajst slik na minuto.

4 milijone kg zapredkov svilo prejke izvažajo vsako leto iz Bolgarije, kakor pravi neko poročilo dopisnika CE iz Sofije.

Naš predobri mož, oče, brat, stric in svak, gospod

dr. Ivan Širko

svetnik deželnega sodišča in predstojnik okrajnega sodišča v Metliki

je nenadoma umrl v ljubljanski bolnišnici. — Pogreb bo v četrtek, 20. maja 1943, izpred domače hiše na pokopališče pri Sv. Roku v Metliki, ob 5 popoldne.

Bog daj duši lahko!

Metlika, dne 18. maja 1943.

Rodbini: Širkova, Ganglova

ČAŠA EGIPTOVSKEGA PODKRALJA

U. Mioni

34

»Kaj te to vznemirja?« vpraša Levi starejšega brata.

»Ne malo. Ne bi rad...«

»On nam maha, naj počakamo,« reče Benjamin.

»Ubogajmo!« pripomni Ruben.

»Ali naj ustavimo?« vpraša Juda.

»Da.«

»Njihovi nameni mi niso všeč.«

»Tudi meni ne. Toda kaj se je zgodilo? Naši osli so tako počasni. Gotovo nas dohite. Morda se pa motimo; njihovi nameni so miroljubni. Počakajmo!«

Od Mokatema so šli peš, ker je bil tu vzpon. Ustavili so osle.

»Imam neko slutnjo,« reče Juda.

»Nikoli nisem zaupal Zafnatpaneu,« dostavi Dan.

»Kaj pa, ako bo mesto samega Simeona prijel vse in vrgel v ječo.«

»Nima vzroka.«

»Ta rod ne išče vzrokov. Stori, kar hoče.«

»Ne govorite slabo o podkralju. Ta mož nam želi dobro in nas je obdaril,« reče Benjamin toplo.

»Preveč ga braniš,« ga zavrne Juda.

»Čutim ljubezen do njega.«

Vojaki so naše došli.

»Obstopite jih! Nihče ne sme zbežati! Odgovarjate s svojo glavo zanje,« reče veliki dvorjanik vojakom.

Vojaki Iksos, divjega obraza in dobro oboroženi, si niso dali dvakrat reči, ampak so takoj obstopili brate. Ruben vpraša:

»Zakaj to?«

»Še enkrat vprašajte, zločinci!« reče veliki dvorjanik s trdim glasom.

»Ne čutimo se v ničemer krive!« ugovarjajo užaljeni bratje in Izahar pravi Benjaminu:

»Saj smo ti pravili. On ni mož, ki bi se mu moglo zaupati.«

»Tiho!« ukaže veliki dvorjanik surovo.

»Ali bi mogli izvedeti, česa nas dolžiš?« vpraša Ruben.

»Zločinci! Zakaj ste se pokazali do Zafnatpanea, našega ljubljenega podkralja in rešitelja Egipta, tako nehvaležne?«

»Mi?« ugovarjajo bratje in Ruben reče:

»Mi mu nismo nič slabega storili.«

»Saj smo mu tako hvaležni,« razlaga Juda.

»In jaz ga ljubim,« pristavi Benjamin.

»Razgovarjali smo se o njem s hvaležno pohvalo,« reče Juda.

»Podkralj ne potrebuje vaše pohvale, niti vaše ljubezni. Njemu bi zadostovalo, da bi ga ne bili okradli.«

Te besede so osupnile brate. Oni tatovi? Prestrašeni so se spogledovali; vsak je hotel nekako vprašati drugega; in vsi so ugovarjali:

»Mi tatovi? Ne, ne!«

»Mi smo pošteni in ne prenesemo take sramote,« vikne Ruben v imenu vseh.

Majordom se smeje. Toda njegov smeh je bil prezirljiv.

»Ne delajte se nevedne! Vaše laži vam nič ne pomagajo. Ukradli ste mojemu gospodu dragoceno čašo, iz katere pije in napoveduje. Ta tatvina bo imela za vas strašne posledice.«

Obtožba osupne brate. Nekaj časa osupli molče. Nato užaljeni ugovarjajo in Ruben jih vpraša:

»Ako je res kateri ukradel čašo, naj pove. Je boljše,« svetuje bratom.

Toda vsi odgovarjajo:

»Mi tatovi? Ne!«

»Priznajte! Kdor je ukradel, naj pove. Ako prizna prostovoljno, ne bo nihče od vas kaznovan; čašo bomo vzeli in vi boste lahko nadaljevali svojo pot, ker moj gospod podkralj ima usmiljeno in ljubeznivo srce. On sočustvuje z vami in mi je rekel: Eden teh, ki sem jih obdaroval in bil z njimi usmiljen, mi je ukradel mojo vedeževalno čašo, s katero napovedujem. Pri Faraonovem zdravju ničesar drugega ne zahtevam, kot svojo čašo. Tat naj mi jo vrne in lahko odide. Naj odide iz Egipta in naj se nikoli več ne vrne!« nadaljuje debeli dvorjanik, ki ni razumel, zakaj ta burka.

Ruben odgovori v imenu vseh:

»Zakaj naš gospod, Zafnatpanea, kateremu naj naš Bog podeli dolgo življenje in milost, da ga spozna in mu služi, tako govori, kakor da bi mi njegovi služabniki napravili tako veliko podlost? Mi smo mu prinesli iz kanaanske dežele denar, ki smo ga našli v svojih vrečah, da dokažemo svojo posebno poštenost. Ako bi bili hoteli, bi bili obdržali ta denar zase, ne da bi ga prinesli nazaj, kot si sam rekel včeraj. Kako je po vsem tem mogoče, da bi ukradli čašo iz hiše tvojega gospodarja?«

»Tatvina je bila izvršena,« vztraja veliki dvorjanik.

»Pa ne od nas,« se branijo bratje.

»Od vas!«

»Ni res. Preišči natančno nas in našo prtljago; umre naj tisti tvojih služabnikov, pri katerem boš našel čašo in mi vsi bomo sužnji našega gospoda, mogočnega podkralja!« vztraja Ruben.

»Podkralj pravi: ‚Tisti, pri katerem se bo našla moja vedeževalna čaša, ki mi je ukradena, bo moj suženj. Vrgli ga bomo v klado. Ostali pa lahko mirno nadaljujejo svojo pot. Ni se jim ničesar bati.‘«

»Vsi bomo njegovi sužnji!« pravi Juda.

»Volja mojega gospoda, podkralja, se mora vedno izvršiti. Samo tat bo ostal njegov suženj in nihče drugi razen njega,« ponovi veliki dvorjanik. »Zdaj pa odprite svoje vreče. Kdo je najstarejši?«

»Jaz,« pravi Ruben.

»Rubena bomo preiskali in potem morate odpreti svoje vreče.«

Iz prve vreče takoj pade s prijetnim žvenkom srebro na tla.

»Hahaha! Duhovito znate skriti svoje srebro,« razlaga dvorjanik, vojaki se pa smejejo in poželjivo gledajo srebro.

»Denar, s katerim smo plačali žito!« vzklikne Ruben.

»Lažnik! Ta denar, ki ste ga tu skrili, je vaš,« odvrne dvorjanik.

»To je denar, s katerim...« nadaljuje Ruben.

»Molči in ne lažil«

»Odnesli ga bomo podkralju.«

»Podkralj ne potrebuje vaše miloščine.«

Za Ljudsko tiskarno v Ljubljani: Jože Kramarič Izdajatelj: Inž. Jože Sodja Urednik: Viktor Cenčič